KKn HALLINTONEUVOSTON v:n 1957 PÖYTÄKIRJAN

R e k i s t e r i

Kokous-aika			Sivu
		Edustajakokous	
25.	-		
25.	1.	KKn 41. edustajakokouksen pöytäkirja	
25.	2.	Edustajakokouksen ohjelma	2
25.	2.	Edustajakokouksen kotimaiset kutsuvieraat	3
25.	2.	Edustajakokouksen ulkomaiset kutsuvieraat	3
25.	2.	Alustus edustajakokoukselle "Osuuskauppaliikkeemme talous"	9
25.	2.	Edustajakokouksen esitelmä	15
17.	4.	Edustajakokouksen ohjelma	18
17.	4.	Esitys edustajakokoukselle "Osuuskauppaliikkeemme talous"	20
30.	5.	Edustajakokousjärjestelyjä	25
30.	8.	Seuraavan edustajakokouksen aika ja paikka	31
30.	8.	Edustajakokousalustus	31
9.	12.	Vuoden 1958 edustajakokousalustukset	54
		Hallintoneuvosto	
25.	2.	Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen	1
25.	2.	Rochdale-ansiomerkin myöntäminen	1
25.	2.	Hallintoneuvoston lausunto vuosi- ja tilikertomuksesta	6
17.	4.	Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen	17
17.	4.	Rochdale-ansiomerkkien jako	19
24.	5.	Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen	25
24.	5.	Hallintoneuvoston asettamien tarkkailijoiden vaali	26
24.	5.	Seuraavan kokouksen paikka	28
30.	8.	Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen	29
30.	8.	Merkkipäivä (Malmivuori)	46
9.	12.	Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen	47
9.	12.	Osuuskauppaliittojen edustajamäärä KKn hallintoneuvostossa	50

Kokous-aika			Sivu
		Johtokunta	
25.	2.	Johtokunnan vuosikertomus	5
25.	2.	Johtokunnan pöytäkirjat	15
17.	4.	Johtokunnan pöytäkirjat	23
24.	5.	Johtokunnan pöytäkirjat	27
30.	8.	Johtokunnan pöytäkirjat 24.5.-30.8. väliseltä ajalta	40
9.	12.	Johtokunnan jäsenten palkkiot vuodeksi 1958	48
9.	12.	Johtokunnan jäsenten vaali vuodeksi 1958	48
9.	12.	Johtokunnan pöytäkirjoja	55
		KKn talous	
25.	2.	KKn tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus	5
25.	2.	Esitys edustajakokoukselle KKn vuosimaksusta	7
25.	2.	Eläkesäännön tarkistaminen	8
17.	4.	Osuuskauppakoulun kurssien laskutusperusteiden muuttaminen	21
17.	4.	Henkilökunnan eläkevakuutuskysymys	22
24.	5.	Osuuskauppakoulun oppilasmaksujen perimisjärjestelmä	26
30.	8.	Välitilintarkastuskertomus	30
30.	8.	Palkka-asia	30
30.	8.	KKn julkaisujen tilausmaksut vuodeksi 1958	30
9.	12.	Välitilintarkastuskertomus	48
9.	12.	KKn tulo- ja menoarvio vuodeksi 1958	51
9.	12.	Eläkkeellä olevien eläkkeiden tarkistus	52
		Osuuskauppakoulun Säätiö	
		Henkilöasioita	
17.	4.	Johtaja T. Hj. Längströmin erivapausanomus	18
30.	8.	Maatalousasiainosaston hoidon vakinaistaminen	30
		Suhde kotimaisiin järjestöihin ja julkisiin viranomaisiin	
25.	2.	Edustajakokouksen kotimaiset kutsuvieraat	3
25.	2.	Edustus OTKn osuuskuntakokouksessa	4
25.	2.	Edustus Kansa-yhtiöiden yhtiökokouksissa	4
25.	2.	Edustus Eläkekassa Tuen vuosikokouksessa	4
9.	12.	Hallituksen tullilakiesitys	54
		Suhde ulkomaisiin järjestöihin	
25.	2.	Edustajakokouksen ulkomaiset kutsuvieraat	3
25.	2.	Edustus ulkomaisissa kongresseissa	3
		KKn jäsenosuusliikkeet	
25.	2.	Eläkesäännön tarkistaminen	8
17.	4.	Osuuskauppakoulun kurssien laskutusperusteiden muuttaminen	20
17.	4.	Henkilökunnan eläkevakuutuskysymys	22
17.	4.	Selostus osuusliikkeiden toiminnasta	23
24.	5.	Osuuskauppakoulun oppilasmaksujen perimisjärjestelmä	26
30.	8.	Lausunto Oy. Vaasanseudun ja Oy. Eteläpohjan omistamien keskustoimipaikkaa varten varattujen tonttien myymisestä OTKlle, joka omaan lukuunsa rakentaisi po. rakennukset ja vuokraisi tarpeelliset tilat osuusliikkeille	34
30.	8.	Selostus osuusliikkeiden toiminnasta	38
		NM-toiminta	
9.	12.	KKn NM-toimikunnan jäsenten palkkiot vuodeksi 1958	49
9.	12.	KKn NM-toimikunnan jäsenten vaali vuodeksi 1958	50
		Osuuskauppaliitot	
9.	12.	Osuuskauppaliittojen kokoukset vuonna 1958	50
9.	12.	Osuuskauppaliittojen edustajamäärä KKn hallinto-	

Kokous-aika			Sivu
		neuvostossa	50
		Asuntoneuvosto	
9.	12.	Asuntoneuvoston jäsenten palkkiot vuodeksi 1958	48
9.	12.	Asuntoneuvoston jäsenten vaali vuodeksi 1958	49
		KKn organisaatio ja sisäisiä asioita	
25.	2.	Sosiaalisen ohjesäännön tarkistaminen	8
25.	2.	Matkustusohjesäännön uusiminen	9
24.	5.	Selostus Kuluttajan painatusvaikeuksista	26
30.	8.	Selostus KKn toiminnasta	35

Pöytäkirja KULUTUSOSUUSKUNTIEN KESKUSLIITTO (KK) r.y.:n 41. edustajakokouksesta, joka pidettiin Helsingissä Kauppakorkeakoulussa toukokuun 25.-26. päivänä 1957 alkaen ensimmäisenä kokouspäivänä klo 10.00.

Kokouksen osanottajiksi ilmoittautui 122 jäsenjärjestöjen äänioikeutettua edustajaa, 309 vara- ja lisäedustajaa ynnä 32 kutsuvierasta, jotka kaikki on lueteltu tähän pöytäkirjaan liittyvässä osanottajaluettelossa (liite 1). Muiksi osanottajiksi ilmoittautui 139 keskusjärjestöjen ja osuusliikkeiden toimihenkilöä sekä muuta osuuskauppaväkeä ynnä 5 sanomalehdistön edustajaa. Kaiken kaikkiaan osanottajiksi ilmoittautui 607 henkilöä.

1. §

Edustajakokouksen avaus

Helsingin Työväen Orkesteri johtajanaan Vilho Aalto esitti **Julius Fučik**in Firenzeläisen marssin ja Väinö Haapalaisen Gavotin.

Puheenjohtajan paikalle asettui KKn hallintoneuvoston puheenjohtaja, **tohtori** Väinö Tanner, joka hallintoneuvoston ja johtokunnan puolesta **avasi KKn** 41. edustajakokouksen (liite 2).

2. §

Edustajakokouksen laillisuuden vahvistaminen

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti, että

edustajakokouksesta on ilmoitettu Kuluttajassa ja Konsumentenissä **huhtikuun** 10. ja 24. päivänä;

kiertokirje, joka sisälsi edustajakokouskutsun, lähetettiin KKn **jäsenosuusliikkeille huhtikuun** 16. päivänä;

edustajakokoukselle annettavat KKn hallintoneuvoston esitykset lähetettiin jäsenliikkeille huhtikuun 18. päivänä;

KKn johtokunnan vuosikertomus vuodelta 1956 lähetettiin KKn jäsenosuusliikkeille huhtikuun 18. päivänä.

Kun edustajakokous oli täten kutsuttu koolle KKn sääntöjen 20. §:n 1. kohdan ja 19. §:n 2. kohdan mukaisesti, edustajakokous keskustelutta yksimielisesti totesi kokouksen laillisesti kokoonkutsutuksi ja päätösvaltaiseksi (liite 3).

3. §

Edustajavaltuuksien vahvistaminen

KKn pääsihteeri. Jorma Jalava esitti KKn johtokunnan edustajavaltakirjojen tarkastuksesta edustajakokoukselle antaman lausunnon, joka kuului seuraavasti:

"KKn 41. edustajakokoukselle

KKn sääntöjen 17. §:n edellyttämää tarkoitusta varten on 119 KKn jäsenenä olevaa paikallista osuuskuntaa ja 4 keskusjärjestöä lähettänyt edustajavaltakirjansa tarkastettaviksi. Tarkastuksessa havaittiin, että kaikki valtakirjat on hyväksyttävässä kunnossa. Valtakirjoissa mainitut henkilöt on lueteltu KKn edustajakokouksen osanottajaluettelossa. Äänioikeutettuja edustajia on 123 sekä vara- ja lisäedustajia 457. Äänioikeutettujen edustajien yhteinen äänimäärä on 533 946.

Johtokunta ehdottaa edustajakokoukselle, että sen osanottajaluettelossa mainittujen edustajien edustajavaltuudet hyväksyttäisiin.

Helsingissä toukokuun 23. päivänä 1957

KULUTUSOSUUSKUNTIEN KESKUSLIITTO (KK) r.y.
Johtokunnan puolesta

Jalmari Laakso Jorma Jalava"

Edustajakokous hyväksyi keskustelutta yksimielisesti lausunnon ja vahvisti edustajavaltuudet (liite 4).

4. §

Edustajakokouksen virkailijoiden vaalit

Hallintoneuvoston puheenjohtaja Tanner ilmoitti, että KKn edustajakokouksen työjärjestyksen 3. §:n mukaan kokouksen avaajan toimiessa puheenjohtajana kokoukselle valitaan vähintään kaksi puheenjohtajaa ja kaksi sihteeriä, neljä ääntenlaskijaa, joista yksi kokoonkutsujaksi, kaksi pöytäkirjan tarkastajaa ja viisihenkinen kansliatoimikunta.

a) Puheenjohtajan vaali

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti hallintoneuvoston yksimielisesti ehdottavan, että kokoukselle valittaisiin kolme puheenjohtajaa ja että puheenjohtajiksi valittaisiin Väinö Tanner Helsingistä, Onni Peltonen Jyväskylästä ja Herman Niskanen Iistä.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

b) Sihteerien vaali

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti hallintoneuvoston yksimielisesti ehdottavan, että edustajakokoukselle valittaisiin kolme sihteeriä ja että sihteereiksi valittaisiin KKn toimihenkilöt Jorma Jalava, Aarno Varheenmaa ja Onni Peltonen nuorempi.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

Samalla ilmoitettiin, että sanomalehtisihteeriksi oli kutsuttu KKn toimihenkilö Ensio Heikkilä ja pikakirjoittajaksi OTKn toimihenkilö Joel Matinsalo.

c) Ääntenlaskijain vaali

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti hallintoneuvoston yksimielisesti ehdottavan, että kokoukselle valittaisiin neljä ääntenlaskijaa ja että näiksi valittaisiin Lauri Aalto Janakkalasta, Erkki Koski Oripäästä, Einari Koskinen Karkkilasta ja Matti Kemi Kemistä. Ääntenlaskijain kokoonkutsujaksi ehdotettiin valittavaksi Lauri Aalto.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

d) Pöytäkirjantarkastajien vaali

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti hallintoneuvoston yksimielisesti ehdottavan, että kokoukselle valittaisiin kolme pöytäkirjantarkastajaa ja että näiksi valittaisiin Martta Salmela-Järvinen Helsingistä, Veikko Helle Vihdistä ja Pertti Rapio Kyröskoskelta.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

e) Kansliatoimikunnan vaali

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti, että työjärjestyksen mukaan kuuluu KKn sihteeri itseoikeutettuna jäsenenä ja kokoonkutsujana kansliatoimikuntaan, johon työjärjestyksen mukaan kuului lisäksi neljä muuta jäsentä. Hallintoneuvosto ehdotti, että kansliatoimikunnan muiksi jäseniksi valittaisiin Aarne Soinamo Tampereelta, Uuno Valjanti Virkkalasta, Lauri Orell Turusta ja Toivo Åsvik Vaasasta.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

f) Edustajakokouksen ohjelman vahvistaminen

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti, että edustajakokouksen esityslista on julkaistu esitysvihon sivuilla 3 ja 4. Hallintoneuvosto yksimielisesti ehdotti, että vihossa oleva esityslista hyväksyttäisiin.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

g) Päätetään edustajakokouksen työskentelyajoista

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti hallintoneuvoston yksimielisesti ehdottavan, että edustajakokous työskentelisi seuraavan aikajaon, mukaisesti:

Lauantaina toukokuun 25. päivänä

kokous	klo	10-12
aamiaistauko	"	12-14
kokous	"	14-18
illanvietto	"	19-

Sunnuntaina toukokuun 26. päivänä

kokous	klo	9-12
aamiaistauko	"	12-14
kokous	"	14-18

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

h) Kutsuvieraiden tervehdykset

Puheenjohtaja Tanner esitteli kutsuvieraat, minkä jälkeen nämä esittivät tervehdyksensä. Kutsuvieraat on lueteltu oheenliitetyssä osanottajaluettelossa ja heidän tervehdyksensä on esitetty kokonaisuudessaan edustajakokouksen yksityiskohtaisessa pöytäkirjassa (liite 5).

Seurasi aamiaistauko klo 12.15 - 14.00.

Puheenjohtajaksi siirtyi kansanedustaja Onni Peltonen.

5. §

Johtokunnan vuosi- ja tilikertomus

Pääjohtaja Jalmari Laakso esitteli johtokunnan vuosi- ja tilikertomuksen vuodelta 1956. Vuosikertomuksen johdosta käytiin yleiskeskustelu, minkä jälkeen vuosikertomus yksityiskohtaisessa käsittelyssä yksimielisesti hyväksyttiin (liite 6).

6. §

Tilinpäätöksen vahvistaminen ja vastuuvapauden myöntäminen

Puheenjohtaja Peltonen esitteli johtokunnan tilikertomuksen vuodelta 1956 sekä tilintarkastajien sen johdosta antaman lausunnon.

Edustajakokous päätti keskustelutta yksimielisesti tilintarkastajien ja hallintoneuvoston antamien lausuntojen perusteella vahvistaa KKn tilinpäätöksen vuodelta 1956 sekä myöntää asianomaisille tilivelvollisille

tili- ja vastuuvapauden (liite 7).

7. §

Ylijäämän käyttäminen

Puheenjohtaja Peltonen esitteli johtokunnan esityksen vuoden 1956 ylijäämän käyttämisestä, joka esitys oli seuraava:

Ylijäämästä, joka on	7 853 352:-
menee sääntöjen 12. §:n mukaan vararahastoon puolet eli	3 926 676:-
Jäännös	3 926 676:-
sekä tulostilillä oleva	44 988:-
eli yhteensä	3 971 664:-

on edustajakokouksen käytettävissä sääntöjen 12. §:n edellyttämällä tavalla.

Jäännöksen johtokunta ehdottaa käytettäväksi seuraavalla tavalla:

Vararahastoon lisäksi	2 328 382:-
Käyttörahastoon	1 600 000:-
Jätetään tulostilille	43 282:-
	3 971 664:-

Jos johtokunnan ehdotus ylijäämän käyttämisestä hyväksytään, KKn rahastot tulevat olemaan seuraavat:

Vararahasto	62 900 000:-
Käyttörahasto	16 600 000:-
	79 500 000:-

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti päätti tilintarkastajien lausunnon perusteella, että vuoden 1956 ylijäämä käytetään johtokunnan ehdottamalla tavalla.

8. §

KKn vuosimaksun määrääminen

Pääjohtaja Laakso ilmoitti johtokunnan ja hallintoneuvoston yksimielisesti ehdottavan,

että KKn vuosimaksu vuodelta 1958 määrättäisiin osuusliikkeiltä 55 markaksi jäseneltä;

että OTK maksaisi yhtä suuren jäsenmaksun kuin osuusliikkeet yhteensä;

että Henki- ja Palo-Kansan yhteinen vuosimaksu olisi viisitoista sadalta osuusliikkeiden yhteenlasketusta vuosimaksusta ja

että Helsingin Hakan vuosimaksu olisi 10 000 markkaa.

Edustajakokous yksimielisesti päätti vahvistaa KKn vuosimaksut vuodeksi 1958 hallintoneuvoston ehdottamalla tavalla.

9. §

Hallintoneuvoston puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot

Puheenjohtaja Peltonen ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että hallintoneuvoston jäsenten kokouspalkkio, joka on ollut 3 500 mk kokoukselta sekä päiväraha matka- ja kokouspäiviltä 3 500 mk, pidettäisiin ennallaan. Niille jäsenille, jotka menettävät kokouksen johdosta päiväansionsa, maksetaan lisäksi 50 %:n erikoiskorotus päivärahalle. Matkakulut korvataan I luokan rautatie- ja laivataksan mukaan. Niin ikään johtokunta ehdottaa, että hallintoneuvoston puheenjohtajan erikoispalkkio, joka on ollut 15 000 mk kuukaudelta, pidettäisiin ennallaan.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen ja vahvisti hallintoneuvoston palkkiot sen mukaisiksi.

Tilintarkastajien palkkiot

Puheenjohtaja Peltonen ilmoitti, että tilintarkastajien palkkio on ollut 30 000 markkaa vuodessa sekä päiväraha matka- ja tarkastus-

päivältä 3 500 markkaa. Hallintoneuvoston asettamille tarkkailijoille on maksettu sama palkkio kuin vuositilintarkastajille. KH-tilintarkastajan palkkio on maksettu laskun mukaan.

Hallintoneuvosto ehdottaa, että palkkiot pidettäisiin ennallaan.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

10. §

Hallintoneuvoston täydentäminen

Puheenjohtaja Peltonen ilmoitti hallintoneuvoston jäsenen Kalle Anderssonin heikentyneen terveytensä vuoksi pyytäneen eroa hallintoneuvoston jäsenyydestä. (liite 8)

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti myönsi eron.

Anderssonin tilalle jäljellä olevaksi toimikaudeksi eli vuoden 1958 edustajakokoukseen asti valittiin Aimo Antia Porista M. Kallion Osuusliike Kansasta ehdotuksesta keskustelutta yksimielisesti.

11. §

Tilintarkastajien vaali vuodeksi 1958

Puheenjohtaja Peltonen ilmoitti, että kuluvan vuoden tilejä tarkastamaan on valittu varsinaisina tilintarkastajina S.T. Lehmus ja Onni Hiltunen Helsingistä, Kalle Vuorinen Valkeakoskelta ja Erkki Seppälä Kajaanista sekä KH-tilintarkastajana J.A. Lahdenperä. Varatilintarkastajina ovat Yrjö Riikinsaari Haminasta, August Valta Helsingistä, Kosti Paasio Salosta ja Adam Malm Kotkasta. Lahdenperän varamiehenä on Widenius, Sederholm & Someri Oy:n määräämä.

Edustajien Martta Salmela-Järvinen (Osuusliike Elanto) ja Lauri Orellin (Osuusliike Tarmola) ehdotuksesta edustajakokous yksimielisesti päätti valita samat henkilöt tarkastamaan vuoden 1958 tilejä.

Edustajakokous päättyi ensimmäisenä päivänä klo 16.50.

Toinen kokouspäivä sunnuntaina toukokuun 26. päivänä.

Kokous alkoi klo 9.05.

Puheenjohtajaksi asettui Herman Niskanen.

12. §

Kansantalous ja talouspolitiikka Suomessa

Professori Hugo E. Pipping piti edustajakokoukselle esitelmän kansantaloudesta ja talouspolitiikasta Suomessa.

Puheenjohtaja Niskanen kiitti lämpimästi professori Pippingiä.

13. §

Osuuskauppaliikkeemme talous

Pääsihteeri Jorma Jalava esitti johtokunnan ja hallintoneuvoston toimesta laaditun alustuksen osuuskauppaliikkeemme taloudesta. Esityksen johdosta käydyssä laajassa keskustelussa

edustaja Erkki Koski (Osuusliike Oripää) ehdotti, että ponsien 2. kohta olisi lähetettävä valiokuntaan harkittavaksi.

Vilho Suonvieri (Taka-Lapin Osuusliike) esitti 4. ponnen a) kohdan muutettavaksi seuraavaan muotoon:

> Tämän vuoksi edustajakokous kehottaa osuusliikkeiden hallintokuntia ryhtymään toimenpiteisiin, jotta nykyinen osuusmaksu tulisi ensitilassa täyteen maksetuksi sekä tehostamaan valistustyötä jäsenkunnan keskuudessa useampien osuuksien merkitsemiseksi.

Lauri Orell (Osuusliike Tarmola) kannatti edustaja Kosken ehdotusta ja esitti lisäksi 2. ponteen seuraavan muutoksen:

> Edustajakokous edellyttää, että valtiovalta mahdollisimman nopeasti harkitsee toimenpiteitä, joilla vähittäiskaupan kannattavuus- ja toimintaedellytykset saadaan nykyistä oikeudenmukaisempaan suhteeseen tuotanto- ja tukkuportaan toimintaedellytyksiin verraten, ilman että sillä aiheutetaan lisärasituksia kuluttajaväestön kannettavaksi.

Lauri Orell esitti myös 3. ponnen toisen lauseen loppuun tehtäväksi seuraavan lisäyksen:

> vaikeuttamatta sillä kumminkaan jäsenosuusliikkeiden omaa rakennus- ja uudistustoimintaa.

Adam Malm (Palo-Kansa) kannatti edustaja Suonvierin ehdotusta.

A.J. Salminen (Osuusliike Imatra) ehdotti, että toinen ponsi poistetaan kokonaan.

Toivo Åsvik (Työväen Osuusliike) kannatti edustaja Orellin ehdotusta ja ehdotti 5. ponnen ensimmäiseen lauseeseen lisäyksenä sanat:

> ja niiden keskusjärjestöjen - - - -

Erkki Koski (Osuusliike Oripää) luopui ehdotuksestaan valiokuntaan lähettämisestä ja kannatti edustaja Salmisen ehdotusta.

August Luoto (Osuusliike Kansanvoima) kannatti hallintoneuvoston ponsiehdotusta.

Lauri Orell luopui ehdotuksestaan 2. ponnen suhteen ja kannatti edustaja Salmisen ehdotusta.

Ponsien hyväksymisestä suoritettiin neljä äänestystä.

Yrjö Vänttisen (Osuusliike Sisä-Karjala) vaatimuksesta suoritettiin 2. ponnen suhteen nimenhuutoäänestys. Siinä hallintoneuvoston ponsiehdotuksen puolesta annettiin 354 000 ääntä, edustaja Salmisen ehdotuksen puolesta 132 097 ääntä ja käyttämättä jätettiin 47 849 ääntä, joten hallintoneuvoston ehdotus hyväksyttiin.

3. ponsi hyväksyttiin äänestyskorttia nostamalla suoritetussa äänestyksessä 63 äänellä 24 vastaan,

4. ponsi samoin 61 äänellä 25 vastaan ja

5. ponsi samoin 56 äänellä 28 vastaan.

Edustajakokous siten hyväksyi muuttamattomana alustuksen ja siihen liittyvät seuraavat ponnet:

1. Osuusliikkeiden muodostuttua suuriksi piiriosuusliikkeiksi, niiden ja jäsenten välisen yhteyden ylläpitäminen on muodostunut erityisen tärkeäksi. Osuusliikkeiden on määrätietoisesti kehitettävä tiedotustoimintaansa jäsenille ja voimakkaalla valistustyöllä vahvistettava heidän osuuskaupallista vakaumustaan sekä uskollisuuttaan. Erityisesti nuorison lähentäminen osuuskauppaliikkeeseen sekä nuorten voimien vetäminen hallintokuntiin kouliintumaan vanhojen rinnalle on ensiarvoisen tärkeä tehtävä.

2. Sodan ja sitä seuranneiden vuosien säännöstelyn aikana vähittäiskaupan jakelupalkkioita on kohtuuttomasti pienennetty ja siten heikennetty sen kannattavuutta ja toimintaedellytyksiä sekä luotu alalle epäterveitä toimintamuotoja.

   Edustajakokous edellyttää, että valtiovalta mahdollisimman nopeasti purkaa sekä hinta- että tuontisäännöstelyn ja siten suo kaupalle samat kehitysmahdollisuudet kuin muillekin elinkeinoille ja talouselämän aloille.

3. Osuuskauppaliike on - ottaen huomioon monet hidastavat tekijät - voinut tyydyttävästi toteuttaa edustajakokouksen v. 1951 vahvistamaa 10 vuoden laajennusohjelmaa. Edustajakokous pitää välttämättömänä, että suunnitelman toteuttamista jatketaan niin nopeasti ja tehokkaasti kuin olosuhteet ja erityisesti pääomatilanne sen sallivat. Tällöin on myös otettava huomioon olosuhteiden muutosten suunnitelmaan mahdollisesti vaatimat korjaukset ja lisäykset. Osuusliikkeiden toimintaa kehitettäessä on erityisesti pidettävä mielessä erikoistavaroiden kaupan siirtyminen eri alojen erikoismyymälöihin ja sen kehittäminen sekä ruokatavarakaupan jatkuva laajeneminen. Maataloustuote- ja -tarvikekauppaa sekä siihen liittyvää jalostustoimintaa on myös entistä määrätietoisemmin pyrittävä kehittämään.

4. Osuuskauppaliikkeen pääomatilanne on inflaation jatkumisen ja suhteellisen voimakkaan laajennustoiminnan takia käynyt varsin kireäksi. Osuuskauppaliike on joutunut yhä enemmän turvautumaan ulkopuoliseen rahoitukseen, mikä on sen toimintavapauden kannalta haitallista sekä osuustoimintaperiaatteellisesti väärää. Jäsenistön on herättävä havaitsemaan, että osuusliikkeiden jatkuvasti paisuvaa toimintaa ei voida rahoittaa niin suuressa määrin vierailla pääomilla eikä niin pienellä osuuspääomalla kuin aikaisemmin oli mahdollista.

   a) Tämän vuoksi edustajakokous kehottaa osuusliikkeiden hallintokuntia ryhtymään pikaisiin toimenpiteisiin, jotta nykyinen osuusmaksu tulisi ensi tilassa täyteen maksetuksi sekä valmistelemaan osuusmaksun tarkistamista vähintään määrällä, joka vastaa rahanarvossa edustajakokouksen viimeksi päättämän tarkistuksen jälkeen tapahtunutta muutosta. Samalla osuusmaksun suoritusaika on määrättävä enintään viideksi vuodeksi. Myös voidaan kehottaa jäseniä jo nyt ottamaan useampia osuuksia.

b) Pääomatilanteen helpottamiseksi edustajakokous edelleen kehottaa osuusliikkeitä voimakkaasti tehostamaan säästökassatoimintaa ja joustavasti seuraamaan talletustoiminnan kehitystä.

c) Osuuskaupalliset vakuutuslaitokset voivat pitkäaikaisia lainoja myöntämällä omalta osaltaan helpottaa osuusliikkeiden pääomatilannetta. Vakuutustoimintamme on kehittynyt vakuutuslaitosten keskimääräisiä saavutuksia paremmin, mutta edellytyksiä tehokkaalle hankintatyölle on edelleen olemassa. Vakuutuslaitosten on edelleen pyrittävä laajentamaan vakuutustyötä osuuskauppaväen keskuudessa.

5. Edustajakokous kehottaa kaikkien osuusliikkeiden hallintokuntia määrätietoisesti ja suunnitelmallisesti työskentelemään osuusliikkeiden talouden tervehdyttämiseksi. Toiminta on järjestettävä mahdollisimman taloudelliseksi ja kuluttajien palvelua on jatkuvasti tehostettava.

Koska sääntöjen vastaista velkakauppaa on vieläkin harjoitettu, edustajakokous velvoittaa osuusliikkeiden hallintokunnat heti lopettamaan sen ja valvomaan, että lopettamispäätöstä noudatetaan.

Osuuskauppaliikkeemme on sen keskusjärjestöjen nyt neljä vuosikymmentä kestäneen toiminnan aikana saavuttanut valtavat mittasuhteet. Osuuskauppaväki on sen avulla menestyksellisesti voinut työskennellä elinehtojensa parantamiseksi saattamalla tavaroiden jakelun aikaisempaa huomattavasti terveemmäksi. Keskittämällä osto- ja talletusvoimansa sekä vakuutusten ottamisen yhä tiiviimmin omiin osuustoimimallisiin yrityksiinsä ja vetämällä niihin yhä laajempia piirejä osuuskauppaväki voi saavuttaa vieläkin parempia tuloksia vapaaehtoisen yhteistoiminnan ja keskinäisen avun tiellä.

14. §

Seuraavan edustajakokouksen paikka

Päällikkö Laakso ilmoitti hallintoneuvoston ehdottavan, että vuoden 1958 edustajakokous pidettäisiin Lahdessa.

Edustajakokous keskustelutta yksimielisesti hyväksyi esityksen.

15. §

Kokouksen lopettaminen

Puheenjohtaja Herman Niskanen lausui kokouksen päättäjäissanat.

Kokous päättyi kello 16.40.

Väinö Tanner — Onni Peltonen — H.H. Niskanen

Kokouksen puheenjohtajat

Jorma Jalava — Aarno Varheenmaa — Onni Peltonen

Kokouksen sihteerit

Edellä olevan pöytäkirjan olemme tänään tarkastaneet ja todenneet sen oikein laadituksi.

Helsingissä kesäkuun päivänä 1957

Martta Salmela-Järvinen

Vihdissä kesäkuun päivänä 1957

Veikko Helle

Kyröskoskella kesäkuun päivänä 1957

Pertti Rapio

KKn HALLINTONEUVOSTON kokous helmikuun 25. päivänä 1957 hallintoneuvoston huoneistossa Helsingissä Mikonkatu 17.

Suoritetussa nimenhuudossa todettiin läsnäoleviksi seuraavat hallintoneuvoston jäsenet: Väinö Tanner puheenjohtajana, K.A. Fagerholm (1.-15. §§), Johannes Alanne, Eero Sainio, J.K. Wirtanen, Eino Kantanen, Jouko Piirainen, J.E. Malmivuori, Alpo Pesonen, Reino Kiiskinen, Yrjö Tossava, Arvi Sinipaasi, Ville Sievinen, J.V. Lötjönen, Matti Roiha, Evert Vakkari, Toivo Saarinen, Eino Pendolin, Pietari Salmenoja ja Kaarlo Halme eli 20 hallintoneuvoston jäsentä.

Läsnä olivat myös KKn johtokunnan jäsenet Jalmari Laakso, Paavo Heinimo, K.L. Kulo, Elli Nurminen, Eino Roine, B.J. Salminen, F. Sundqvist, Sulo Suortti ja Uuno Takki sekä KKn toimihenkilöt Jorma Jalava sihteerinä, Veikko Kuoppala, T.Hj. Långström ja Martti Larni.

1. §

Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen

Hallintoneuvoston puheenjohtaja Väinö Tanner totesi, että kokouskutsu oli lähetetty hallintoneuvoston jäsenille KKn sääntöjen 22. §:n 2. kohdan mukaisesti kirjatussa kirjeessä tammikuun 14. päivänä 1957 (liite 1) eli vähintään säädetyt 7 päivää ennen kokousta sekä että sääntöjen 22. §:n 2. kohdan mukainen riittävä määrä jäseniä oli saapunut kokoukseen.

Puheenjohtaja näin ollen totesi, että kokous oli sääntöjen mukaisessa järjestyksessä kutsuttu koolle ja laillinen päättämään esityslistalla olevista asioista.

2. §

Rochdale-ansiomerkin myön-

täminen

Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että maaherra Artturi Rannalle myönnettäisiin Rochdale-ansiomerkki tunnustukseksi hänen suurista ansioistaan osuuskauppaliikkeen hyväksi. Merkki on tarkoitus luovuttaa maaherra Rannalle huomenna hänen täyttäessään 60 vuotta (liite 2).

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen yksimielisesti keskustelutta.

3. §

Edustajakokouksen ohjelma

Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että edustajakokouksen ohjelma vahvistettaisiin seuraavaksi:

1.	Edustajakokouksen avaus	Hallintoneuvoston puheenjohtaja, lakit.tohtori Väinö Tanner
2.	Vahvistetaan edustajakokouksen laillisuus	
3.	Vahvistetaan edustajavaltuudet	
4.	Edustajakokouksen puheenjohtajan ja virkailijoiden vaali	
5.	Johtokunnan vuosi- ja tilikertomus	pääjohtaja Jalmari Laakso
6.	Tilinpäätöksen vahvistaminen ja vastuuvapauden myöntäminen	
7.	Ylijäämän käyttäminen	
8.	KK:n vuosimaksu vuonna 1958	pääjohtaja Jalmari Laakso
9.	Hallintoneuvoston puheenjohtajan ja jäsenten sekä tilintarkastajien palkkiot	
10.	Tilintarkastajien vaali	
11.	Osuuskauppaliikkeemme talous	pääsihteeri, kauppat. maisteri Jorma Jalava
12.	Ajankohtainen esitelmä	
13.	Seuraavan edustajakokouksen paikka	

Johtokunta edelleen ehdottaa, että lauantaina toukokuun 25. päivänä pidettäisiin edustajakokouksen osanottajille illanvietto, jossa mm. jaetaan Rochdale-ansiomerkit, ja edelleen johtokunta ehdottaa, että tavanmukainen edustajakokouksen lopettajaispäivällinen kutsuvieraille ja kokoustoimitsijoille olisi toukokuun 26. päivänä.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen yksimielisesti keskustelutta.

4. §

Edustajakokouksen kotimaiset kutsuvieraat

Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että kutsu edustajakokoukseen lähetettäisiin seuraaville kotimaisille järjestöille: kauppa- ja teollisuusministeriö, sosiaaliministeriö, Uudenmaan läänin maaherra, Helsingin kaupunki, Arava, SAK, Työväen Sivistysliitto, Suomen Pienviljelijäin Liitto, Pienviljelijäin Liitto, TUL ja Kotitalouskeskus.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen yksimielisesti keskustelutta.

5. §

Edustajakokouksen ulkomaiset kutsuvieraat

Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että kutsu edustajakokoukseen lähetettäisiin seuraaville ulkomaisille järjestöille: KOL, NAF, ILO, Englannin, Neuvostoliiton, Saksan, Belgian, Hollannin, Islannin, Itävallan, Norjan, Ranskan, Ruotsin, Sveitsin ja Tanskan osuustoimintaliitot, Saksan, Englannin ja Skotlannin osuustukkukaupat sekä Yhdysvalloissa toimiva CCW.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen yksimielisesti keskustelutta.

6. §

Edustus ulkomaisissa kongresseissa

Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että hallinto-

neuvosto myöntäisi johtokunnalle valtuudet nimetä edustajat ulkomaisiin osuustoiminnallisiin kongresseihin, sikäli kuin kutsuja niihin saapuu. Edustajat lähetettäisiin ensi sijassa 5. §:ssä mainittujen järjestöjen kokouksiin.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen yksimielisesti keskustelutta.

7. §

Edustus OTKn osuuskuntakokouksessa

Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti esittävän, että KKn edustajaksi OTKn osuuskuntakokoukseen nimitettäisiin varsinaiseksi johtaja Sulo Suortti ja varalle johtokunnan jäsen K.L. Kulo.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen yksimielisesti keskustelutta.

8. §

Edustus Kansa-yhtiöiden yhtiökokouksissa

Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti esittävän, että KKn edustajaksi Henki- ja Palo-Kansan yhtiökokouksiin nimitettäisiin varsinaiseksi pääsihteeri Jorma Jalava ja varalle hallintoneuvoston jäsen Jussi Alanne.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen yksimielisesti keskustelutta.

9. §

Edustus Eläkekassa Tuen vuosikokouksessa

Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti esittävän, että KKn edustajaksi Eläkekassa Tuen vuosikokoukseen nimitettäisiin varsinaiseksi johtaja T. Hj. Längström ja varalle kansanedustaja Elli Nurminen.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen yksimielisesti keskustelutta.

10. §

Johtokunnan vuosikertomus

Laakso ilmoitti, että vuosikertomus on lähetetty oikovedoksena hallintoneuvoston jäsenille. Vedos ei ole siinä järjestyksessä, jossa kertomus lopullisesti tulee olemaan, vaan se on ladottu sitä mukaa kuin teksti on saatu kirjoitetuksi. Siinä voi myöskin olla koko joukko ladontavirheitä, jotka korjataan. Vuosikertomus on tarkoitus kuvittaa niin kuin aikaisempina vuosina ja samoin sitä pyritään selventämään erilaisilla piirroksilla.

Hallintoneuvosto hyväksyi keskustelutta yksimielisesti vuosikertomuksen esitettäväksi edustajakokoukselle.

11. §

KKn tilinpäätös ja tilintarkastuskertomus

Laakso esitteli KKn tilinpäätöksen vuodelta 1956 sekä tilintarkastajien siitä antaman lausunnon mainiten mm. seuraavaa:

Sen lisäksi, mitä painetusta tilinpäätöksestä käy selville (liite 3), ei ole paljon kerrottavaa. Voidaan todeta, että KKn taloudellinen kehitys oli viime vuoden aikana kutakuinkin normaali ja taloudelliset tulokset aikaisempien tasoisia, joskin liiketoiminnassa tapahtui jonkin verran supistusta. Liikevaihto laski 1.5 mrd.markasta 1.4 mrd. markkaan eli 8.8 %. Pääasiassa tämän vähennyksen aiheutti rakennustoiminnan, metalliteostehtaan ja paperipussitehtaan tuotannon supistuminen.

Varsinaisen tilinpäätöksen suhteen on syytä mainita, että omaisuustaseen loppusumman lisäys oli 84.5 mmk, vaikka eräät omaisuuden osat lisääntyivät kaikkiaan 175.2 mmk. Loppusummaa pienensivät saatavat osuusliikkeiltä, jotka supistuivat 43 mmk ja saatavat OTKlta, joissa tapahtui 31 mmk:n vähennys. - Vastattavien puolella on huomattava, että velkavekselit lisääntyivät 30 mmk:lla, mutta sen sijaan velat jäsenosuusliikkeille ja luotollinen shekkitili supistuivat yhteensä 29 mmk. Huomattava on myös, että edustajakokouksen päätöksen mukaisesti KKn rahastot supistuivat 3.9 mmk, kun tämä määrä siirrettiin Kansan Sivistysrahastolle varojen pysyessä kuitenkin KKn käytettävissä.

Tulostaseessa nähdään, että mm. metalliteostehtaan tulos parani tuntuvasti lähinnä siitä syystä, että aikaisempia varauksia otettiin entistä

enemmän esille, jota paitsi kiinteistön tuotto oli aikaisempaa parempi. Ns. aatteellisten osastojen, valistus-, neuvonta- ja opintoosaston kustannukset olivat kaikkiaan n. 10 mmk suuremmat kuin vuotta aikaisemmin.

KKn apujärjestöistä on mainittava osuuskauppakoulun säätiö, jonka tiliä aikaisemman käytön mukaisesti hyvitetään osuuskauppakoulun vuokrilla samassa suhteessa kuin kustannukset nousevat. Kustannuksissa tapahtui jonkin verran nousua, joten vuokraveloitukset olivat 1.4 mmk edellistä vuotta suuremmat. Sorvaajankadun kiinteistöyhtiölle, jonka kaikki osakkeet KK omistaa, oli aikaisempina vuosina kirjattu huomattavia tappioita, jotka nousivat 7.6 mmk:aan. Nämä päätettiin poistaa ja kiinteistön arvoa nostettiin 7.1 mmk:lla, jonka jälkeen tilinpäätös osoitti vielä pientä tappiota. Kiinteistöyhtiö Hämeentie 15, jolle kirjapainotaloa rakennetaan, jouduttiin juridisten seikkojen vuoksi myymään KKlle, joten yhtiölle muodostui 24 mmk:n saatava KKlta. Tarkoitus on, että kiinteistöyhtiö puretaan 1958, jolloin summa jää KKn omaisuudeksi.

Tanner luki tilintarkastajien lausunnon (liite 4), joka päätettiin liittää pöytäkirjaan.

12. §

Hallintoneuvoston lausunto edellisistä

Puheenjohtaja Tanner esitti, että hallintoneuvosto antaisi vuosikertomuksen ja tilinpäätöksen johdosta seuraavan lausunnon:

"Hallintoneuvosto on tarkastanut KKn johtokunnan vuosi- ja tilikertomuksen vuodelta 1956 sekä johtokunnan esityksen ylijäämän käyttämiseksi. Saatuaan tiedon tilintarkastajien lausunnosta hallintoneuvosto jättää KKn sääntöjen 23. §:n 9. kohdan mukaisesti vuosi- ja tilikertomuksen sekä tilintarkastajien lausunnon edustajakokouksen käsiteltäväksi. Samalla hallintoneuvosto ilmoittaa yhtyvänsä johtokunnan esitykseen ylijäämän käyttämisestä.

Helsingissä helmikuun 25. päivänä 1957

Väinö Tanner

Jorma Jalava"

Hallintoneuvosto hyväksyi yksimielisesti keskustelutta tehdyn esityksen.

13. §

Esitys edustajakokoukselle KKn vuosimaksusta

Päällikkö Laakso ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että KKn vuosimaksu vuodelta 1958 korotettaisiin 55 markaksi osuusliikkeiden kultakin jäseneltä ja että OTK maksaisi yhtä suuren määrän kuin osuusliikkeet yhteensä sekä Kansa-yhtiöt 15 % osuusliikkeiden vuosimaksusta ja Helsingin Haka 10 000 mk.

Kiiskinen: Tänä ajankohtana, jolloin osuusliikkeet kamppailevat taloudellisissa vaikeuksissa eivätkä liiketulokset muodostu erityisen hyviksi, ei kannatusmaksun korottaminen minusta tunnu sopivalta, koska se tietää liikkeille kustannusten lisäystä. Kun viimeksi perustimme uuden järjestön, Työehtoliiton, tiedusteltiin, aiheuttaako se lisäkustannuksia osuusliikkeille. Vakuutettiin, ettei näin tule tapahtumaan. Onko niin, että tästä liitosta aiheutuvat kustannukset aiotaan korotuksella peittää? Rohkenisin esittää, että pysyttäisiin entisessä kannatusmaksussa.

Laakso: On syytä huomauttaa Kiiskiselle, että hän muistaa keskustelun väärin. Työehtoliiton perustaminen aiheuttaa n. 2 mmk:n kustannukset, jotka peitetään erikseen. Joulukuussa jo esitettiin, että nykyisellään on pakko supistaa KKn eräitä toiminta-aloja. Niinpä onkin useilta osastoilta, lähinnä valistus- ja maatalousosastoilta, vähennetty useita toimihenkilöitä, vaikka varsinkin NM-toiminnan ohjaus tulee tästä huomattavasti kärsimään. Jos ja kun on ilmeistä, että KKn taloudellinen toiminta tulee jo kuluvan vuoden aikana entisestään vaikeutumaan ja tulot supistumaan, on kohtalokasta jättää toiminnan kehittely ja ylläpitäminen riippumaan kannatusmaksusta. Toisaalta kyllä ymmärtää Kiiskisen lähtökohdan, mutta mitään kohtuuttomuutta ei ole tapahtunut, koska kannatusmaksu kulkee indeksikehityksen jäljessä.

Pendolin: Korotimme jo Kuluttajain Lehden ja Konsumentbladetin tilaushintoja, tosin sen johdosta, että painoasun muuttaminen oli tarpeellista, jotta lehti olisi entistä mielenkiintoisempi. En kuitenkaan hyväksyisi minkäänlaisia muita lisärasituksia jäsenosuusliikkeiden kannettavaksi. Vakavaraisissa osuusliikkeissä ei 10 mk:n kannatusmaksun korotus tunnu, mutta meillä on paljon jäsenosuusliikkeitä, jotka eivät vuosikausiin ole pystyneet jakamaan jäsenistölle ylijäämää, joten lisärasitusten antaminen keskusjärjestön toimesta ei ole suotavaa. Kyllä KKn täytyy löytää muita tulolähteitä. Kannatan Kiiskisen esitystä, että tällä hetkellä emme lähde korotuksen tielle.

Asiasta äänestettäessä johtokunnan esitys sai 14 ääntä ja Kiiskisen 5 (Kiiskinen, Alanne, Pendolin, Roiha, Sainio) Saarisen pidättäytyessä äänestämästä, joten edustajakokoukselle päätettiin tehdä esitys kannatus-

maksun korottamisesta ehdotetulla tavalla.

14. §

Eläkesäännön tarkistaminen

Laakso ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että yhtenäisyyden saavuttamiseksi eläkeasiassa keskusjärjestöissä ja Osuusliike Elannossa osuuskauppaliikkeessä käytännössä olevaan eläkejärjestelmään on tehtävä muutos, joka johtuu uuden kansaneläkelain säädöksistä. Asiaa tutkittaessa on todettu, että kansaneläkkeiden tukiosana vaikuttaa melkoisesti osuusliikkeiden maksama lisäeläke. Osuuskauppaliike joutuu siis tavallaan maksamaan valtion puolesta. Asiassa on neuvoteltu mm. Kansaneläkelaitoksen asiantuntijoiden kanssa, mutta yksityiskohtaista järjestelmää epäkohtien poistamiseksi ei ole keksitty. Tämän johdosta johtokunta yksimielisesti ehdottaa, että uuden kansaneläkelain aiheuttaman kansaneläkkeiden korotuksen johdosta osuusliikkeitä kehotetaan pienentämään lisäeläkkeitään 1.1.1957 lähtien kansaneläkkeeseen oikeutetun osalta 20 000 markalla vuodessa. Tällöin on kuitenkin otettava huomioon, ettei asianomaisen kokonaiseläke tule pienemmäksi kuin mitä hän sai ennen 1.4.1956 voimaan tulleita väliaikaiseksi tarkoitettua korotusta.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen yksimielisesti keskustelutta.

15. §

Sosiaalisen ohjesäännön tarkistaminen

Laakso ilmoitti, että sosiaalisessa ohjesäännössä on 14. ja 15. §§:ssä määräykset eläkevakuutuksista. Osuusliike Elannon ja OTKn hallintoneuvostot ovat käsitelleet asiaa ja se on ollut esillä nyt työehtosopimusten neuvottelukunnassa, jonka esityksestä KKn johtokunta ehdottaa, että sosiaalisen ohjesäännön 14. ja 15. §§ yhdistettäisiin ja lyhennettäisiin. Näissä pykälissä on ollut määräykset vakuutusmaksuista ja eläke-edusta. Muutoksen yhteydessä otettaisiin uuteen pykälään yleinen määräys, että eläkkeen suuruus määräytyy Tuen sääntöjen ja asianomaisen osuusliikkeen hallintokuntien määräyksen mukaisesti (liite 5). Samalla ilmoitetaan, että sairauskulujen korvaus, joka vuoden vaihteessa oli 6 000 markkaa vuodessa henkilöä kohti, korotettiin johtokunnan päätöksellä 8 000 markkaan.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen yksimielisesti keskustelutta.

16. §

Matkustusohjesäännön uusiminen

Laakso ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että hallintoneuvosto hyväksyisi KKn matkustusohjesäännön sillä tavalla uudistettuna kuin hallintoneuvoston jäsenille lähetetyssä monisteessa ilmenee (liite 6).

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen yksimielisesti keskustelutta.

17. §

Alustus edustajakokoukselle "Osuuskauppaliikkeemme talous"

Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että edustajakokoukselle aiheesta "Osuuskauppaliikkeemme talous" valmistettu alustus hyväksyttäisiin hallintoneuvoston jäsenille jaetussa muodossa (liite 7) ja lausui mm. seuraavaa:

Alustuskysymystä käsiteltiin hallintoneuvoston aikaisemmin pitämässä kokouksessa, jolloin mm. todettiin, että tällainen alustus laadittaisiin ja hyväksyttiin sille yleiset suuntaviivat. Hallintoneuvoston silloin lausumien toivomusten mukaan alustuksen alkuosaan on liitetty melko paljon asioita osuuskauppaliikkeemme jäsenistöstä, osuusliikkeen ja jäsenten välisistä suhteista sekä valistustyöstä yleensä. Kysymystä kaupan kannattavuudesta on käsitelty varsin perusteellisesti ja esitetty monia eri seikkoja, joiden vuoksi kannattavuus on ennen sotaa vallinneista olosuhteista huomattavasti heikentynyt. Jotta voitaisiin päästä normaalimpaan kannattavuuteen, päädytään esitykseen, että olisi luovuttava hintasäännöstelystä ja annettava kaupan myyntipalkkioiden kehittyä normaalilla tavalla.

Tärkeintä alustuksessa on osuusliikkeiden pääomatilannetta koskeva osa. Sitä käsiteltiin johtokunnassa hyvin perusteellisesti ja päädyttiin siihen esitykseen, joka on hallintoneuvoston jäsenille jaetussa paperissa nyt esitetty. Alustusta valmisteltaessa toimikunnassa oli käsittelyn pohjana esittelijän laatima alustusluonnos, ja toimikunta asettui sille kannalle, että meidän olisi ehkä jo tässä vaiheessa pyrittävä lyömään kiinni suuntaviivat osuuspääoman korotukselle. Johtokunnassa kuitenkin katsottiin, että määrättyjen summien esittäminen saattaisi herättää epäluuloja jäsenkunnassa ja päädyttiin esitykseen, että nyt olisi vain tähdennettävä, paljonko jäsenten pitäisi voida lisätä osuuttaan osuusliikkeiden rahoittamisessa, jotta talous saataisiin täysin terveelle ja vakavaraiselle pohjalle. Tällä tavalla alustus on nyt kirjoitettu. Siinä esite-

tään, että jäsenten olisi pyrittävä rahoitusosuuttaan lisäämään, mutta ei ole määrätty mitään summia tai ajankohtia. 4. ponnen a-kohta on muotoiltu vastaamaan tätä esitystä. Johtokunnan viimeksi suorittamassa tarkastelussa kiinnitettiin tähän kohtaan huomiota siten, että ajan määräys olisi ehkä kokonaan jätettävä pois. Tässä kohdin olisi parasta mennä liittokokouksiin viimeksi mainitulla esityksellä ja sen jälkeen kuhtikuun hallintoneuvoston kokouksessa lopullisesti päättää kohdalle annettava muoto.

Asian käsittelystä johtokunta esittää, että tavallisesta tavasta poiketen, ja kuten hallintoneuvostossa jo aikaisemmin esitettiin, alustusta ei painettaisi, vaan se jaettaisiin lopullisessa muodossaan monistettuna yhtenä kappaleena osuusliikkeiden käytettäväksi ja KK:n hallintoneuvoston jäsenille, mutta ei sen laajemmalle. Nyt jaettu luonnos on tarkoitettu oman käyttöön eikä annettavaksi julkisuuteen. Tästä laaditaan liittokokouksia varten lyhyt paperi, jossa on ponnet ja johdantokappale. Liittokokouksiin osallistuvilla osuusliikkeiden edustajilla on käytettävänään ponsiesitys. Samantapainen lyhennelmä tulee painettavaksi edustajakokouksen esittelyvihkoon.

Tämän jälkeen suoritettiin ponsien tarkastelu.

Alanne: Nähdäkseni toisen ponnen ensimmäisessä kappaleessa puhutaan aivan oikein seuraamuksista, joita säännöstely on aiheuttanut vähittäiskauppaliikkeelle, ja ensimmäisenä on joutunut kärsimään osuuskauppaliike. Toinen kappale taas ei oikeastaan sovi edistysmielisen osuuskauppaliikkeen ajohevoseksi. Hintasäännöstelyn purkaminen ei paranna tilannetta tässä suhteessa. Tiedämme, mihin joudutaan, jos se puretaan. Edistysmielinen osuuskauppaliike ei ole vielä niin voimakas, että se voisi sanella tarvittavat ehdot. Toinen kohta pitäisi mielestäni poistaa ja lisätä ajatus, että valtiovallan ja osuuskauppaliikkeen yhteistyöllä on tarkastettava tukku- ja vähittäiskaupan välistä suhdetta, samoin tuotannon ja tukkuportaan suhteitä. Tämän avulla saataisiin varmasti korjatuksi jakelupalkkiokysymys. Jos voitosta saataisiin osakin vähittäiskaupan hyväksi, se korjaisi liikkeiden nykyistä tilaa, ehkä kuluttajatkin tästä hyötyisivät.

Tanner: Niin kauan kuin säännöstely jatkuu, tässä maassa ei terveellä otolla synny. Olemme laiminlyöneet otolliset suhdanteet. Muualla maailmassa on säännöstelystä luovuttu.

Laakso: Hallintoneuvoston jäsen Alanne on esityksessään hiukan harhassa sikäli, että koko säännöstely nykyisissä oloissa on suuressa määrin virheellisellä pohjalla. Kyllä me kaikki, jotka olemme olleet parissa kolmessa säännöstelyssä mukana, tiedämme, mistä hinta- ja jakelusäännöstely aiheutuu. Senhän aiheuttaa yleensä tavaranniukkuus. Nyt on tavaraa yllin kyllin ja kilpailu olisi sen-

mukainen. Yritys pitää yllä hintasäännöstelyä on tuomittu epäonnistumaan. Hintasäännöstelyn tarkoituksena on käytännössä nostaa hintoja. Osuuskauppaliikkeen kuluttajien etujen ajajana on syytä pyrkiä siihen, että tavaroiden hintasäännöstely, joka vain aiheuttaa yhteiskunnalle tarpeettomia kustannuksia, poistettaisiin. Olen yllättynyt, että tässä kohdin on erimielisyyttä.

Pesonen: Ymmärrän Alanteen tarkoituksen, että säännöstely suojaa kuluttajia rasituksilta, mutta käytännössä säännöstelyvalvonta on muodostunut usein kiusanteoksi osuusliikkeille esim. siten, että hintaviranomaiset ovat käyneet tarkastamassa osuusliikkeen hintoja, mutta ummistaneet silmänsä kilpailijain kohdalla. Viranomaiset ovat usein yksityisliikkeiden entisiä toimihenkilöitä, ja jos he haluavat, on kiusanteolle aina mahdollisuuksia. Sen vuoksi olisi mielestäni säännöstelystä päästävä eroon.

Sainio: Olen pääjohtajan kanssa samaa mieltä siinä, että tarpeeton hintasäännöstely on poistettava. Tosiasia on, että nykyinen hintasäännöstely ei ole kyennyt suojelemaan kuluttajia jatkuvilta hinnankorotuksilta. Joka tapauksessa määrätty vaikutuksensa tällä on ollut. Jos ajatellaan viime vuonna tähän aikaan sattuneita tapauksia ja niiden seurauksia, niin minusta on ehkä hiukan liikaa mennä vaatimaan täydellistä hintasäännöstelyn purkamista näissä olosuhteissa. Pitäisi etsiä ne kohdat, joita voitaisiin lähteä purkamaan. Olen sitä mieltä, että tällä kerralla jätettäisiin pois kohta säännöstelyn purkamisesta ja lisättäisiin Alanteen esittämä ajatus.

Halme: Alanne esitti tukku- ja vähittäisportaan välistä tarkastelua. Uskolliset osuusliikkeet ostavat kuitenkin 65-70 % tavaroistaan OTKsta, joten meidän julkilausumamme tulisi tähtäämään OTKta vastaan. Kyllä tällaiset asiat kuitenkin pitää sopia OTKn kanssa ilman julkisuutta. Työnjaosta on ehkä asiallista tehdä päätöslauselma.

Hallintoneuvosto hyväksyi 13 äänellä 6 vastaan alustuksen toisen ponnen johtokunnan esittämässä muodossa.

Roiha: Kolmanteen ponteen en tahdo tehdä muutosesitystä, vaan kiinnitän huomiota siihen, että kohdassa, jossa kehotetaan ruokatavarakaupan jatkuvaan laajentamiseen, olisi saattanut olla vähän lisäystä maataloustuotekaupan parantamisesta. Jos sitä harjoitetaan, voidaan meijeritoimintaa pyrkiä tehokkaasti lisäämään. Tähän kohtaan olisi siis saatava lisäys.

Kiiskinen kannatti Roihan tekemää esitystä.

Jalavan mielestä lisäys voidaan kyllä tehdä.

Pesonen esitti, että mainittaisiin "maataloustuote- ja tarvike-

kauppa".

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti tehdä ponteen esitetyn lisäyksen.

Pendolin: Neljännessä ponnessa mainittu asia on hyvä. Järjestöjen keskuudessa olisi suoritettava valistustyötä, jotta osuuspääoma saadaan sellaiseen kuntoon, jollainen sen pitäisi olla. Tämä ponsi on parantunut aikaisemmasta esityksestä, joskin se on tullut vaikeatajuisemmaksi. Vaikka myönnämmekin pääoman tarpeen tärkeyden, on todettava, kuinka tavattoman pieni määrä osuusliikkeiden jäsenistä on suorittanut aikaisemman 3 000 markan maksun täyteen. Näin on tapahtunut pääasiassa sellaisissa osuusliikkeissä, jotka ovat pystyneet jakamaan palautusta 1-2 %, jolloin asian hoito käy kivuttomammin. On kuitenkin monia osuusliikkeitä, jotka eivät pysty mitään palauttamaan, ja näissä tapauksissa korotuspäätös jää vain paperille. Vaasassa on käyty laaja kampanja osuusmaksun täyteen suorittamisesta, ja tuloksena on, että vain 200 jäsentä suoritti osuuspääoman täyteen. Pitäisin viisaampana, että tässä tilanteessa emme puhuisi mitään osuusmaksusta. Niissä osuusliikkeissä, joissa maksu on täyteen suoritettu, voidaan puhua useamman osuuden ottamisesta. Nyt olisi vain voimakkaasti korostettava vanhan maksun täyteen suorittamista. Jäsenille voidaan myös tarjota uusia osuuksia. a-kohta voisi kuulua: "Edustajakokous kehottaa osuusliikkeitä ja niiden keskusjärjestöjä kiinnittämään suurempaa huomiota varojen nykyistä säästävämpään ja liiketoiminnan kannalta tarkoituksenmukaisempaan käyttöön samoin kuin oman pääoman lisäämiseksi ryhdyttäväksi toimenpiteisiin, jotta nykyinen osuus tulisi täyteen maksetuksi sekä valistustyön avulla kehottamaan jäseniä useampien osuuksien ottamiseen."

Suortti: Haluaisin onnitella Pendolinia siitä, että siinä osuusliikkeessä, missä hän on toimessa, on ryhdytty pääomakysymystä harkitsemaan. Vaikka hän pitikin kampanjan tuloksia vähäpätöisinä, niitä minun mielestäni voitaisiin pitää loistavana saavutuksena, kun otetaan huomioon lyhyt aika. Hyvä on, että osuusliikkeissä todetaan, että osuusmaksuerien pitäisi tulla täyteen maksetuiksi. Jokaisessa liikkeessä pitäisi menetellä näin, eikä kestäisi kauan, ennen kuin 3 000 mk olisi täyteen maksettu. En kuitenkaan ymmärrä Pendolinia siinä, että hän haluaisi tyytyä vain tähän. Ajatelkaamme asian kokonaisuuden kannalta. Emme voi menetellä niin, että koska meidän osuusliikkeessämme asia on hoitamatta, estämme toisiakin osuusliikkeitä toteuttamasta omia aikeitaan. Lisäosuuksista väitetään, ettei se tie ole tuloksia tuottava, joskin omalta kannaltani tähän kuitenkin uskon. Pääasia on siinä, että tavoite on pantava korkemmalle.

Malmivuori: Mielestäni tämä a-kohta on melko lievä, eihän siinä kehoteta lyömään asiaa lukkoon, vaan vain valmistelemaan sitä, ja täytäntöönpanon ajankohta jää riippumaan osuusliikkeen toiminnasta. Osuusliikkeethän toimivat liian pienin pääomin, joten tätä asiaa pitäisi ryhtyä valmistelemaan.

Laakso: Ei ole ihme, että osuuspääomakysymys on Vaasassa ja siellä päin retuperällä. Muistammehan sen katkeran vastustuksen, jota tätä kysymystä vastaan harjoitettiin nimenomaan Vaasassa, jossa liittokokous oli koko ajatusta vastaan ja lehdissäkin esitettiin, kuinka katala toimenpide osuuspääoman korotus on ja vain puoluetaktillisessa mielessä otettu esiin. Kun sellaista ajatusta levitettiin 20-30 vuoden ajan, kuinka voisi toivoa, että ihmiset ymmärtäisivät nyt asian paremmin. Heillä on se käsitys, että kaikki, mitä joutuvat maksamaan osuusliikkeeseen, on menetetty ja sitä käytetään väärin. Teiltä vaaditaan paljon toisenlaisia ja positiivisia toimenpiteitä, ennen kuin ihmisten mieliala saadaan muuttumaan. Tämä välitysehdotus ei asiaa sanottavasti paranna, vaan edelleenkin pyrkii vahvistamaan sitä epäluuloa, että osuuspääoma on arveluttava ja väärä ja sen vuoksi sitä ei saisi tarkistaa sellaiselle tasolle, mille rahanarvon muuttuminen sen edellyttäisi tulevan puhumattakaan siitä tasosta, jota osuuskauppaliike todella tarvitsisi. Toivon erityisesti, että Pendolin ja muut tekevät parhaansa muuttaakseen sen täysin väärän käsityksen, joka osuuspääoman suhteen vallitsee.

Halme: Minusta a-kohdassa esitetään vähimmäisvaatimus. Meillä osuuspääoman nostaminen 3 000 markkaan kesti aina vuoteen 1945 asti SKDL:n johtomiesten takia. Jäsenistö ei ole tätä vastaan.

Pendolin: Pääjohtaja mainitsi erityisesti Vaasan, mutta Lahden miehen puheenvuorosta ilmeni, ettei ole kysymys yksinomaan Vaasasta, vaan vastustusta on ollut koko maassa. Minusta ei kannata lähteä tekemään uutta korotusesitystä, kun meillä on niin monia jäsenosuusliikkeitä, joissa 3 000 markankin osuusmaksu on vielä retuperällä, mikä taas riippuu siitä, ettemme ole vuosikausiin voineet antaa jäsenistölle samoja etuja kuin jokut muut osuusliikkeet. Pitäisin korotuspäätöksen tekemistä kiirehdittynä. Vanha täyteen olisi jo hyvä tunnus.

Mitä tulee esitykseeni, siinä on pääasiana säästäväisyyden korostaminen, koska se on erittäin tärkeä seikka. Olen esittänyt tässä mainittaviksi myös keskusjärjestöt, sillä voidaanko varmuudella sanoa, että niiden toiminta ja raha-asiain hoito aina on ehdottoman viimeiseen asti harkittua, ehkä sielläkin voitaisiin säästää jossakin muodossa. Jos on tarkistamisen varaa, tarkistettakoon. Lopullinen muotoilu on johtokunnan asia, mutta osuusmaksun korotusesitys ei saisi näkyä.

Jalava: Tahtoisin vielä kiinnittää huomiota siihen, että a-kohdassa

ei ole täsmällistä esitystä osuuden korottamiseksi, vaan ainoastaan esitetään, että asia otettaisiin julkisesti keskusteltavaksi. Tällaiseen esitykseen on päädytty, koska tiedetään, kuinka vaikea tämä kysymys on ja että sen ymmärtäminen jäsenkunnan keskuudessa läpi linjan ei ole selvää. Tarvitaan melko paljon aikaa käsitteiden selventämiseksi ja mielipiteiden muokkaamiseksi tämän korotuksen hyväksi. Jos nyt päätetään, että asiasta ei mitään mainita edustajakokouksen hyväksymässä päätöslauselmassa, emme voi julkisesti ottaa asiaa keskusteltavaksi osuusliikkeiden piirissä propagandassamme, vaan se jää samaan asemaan kuin tälläkin hetkellä. Tarvitsemme melko paljon syvämuokkausta ja asian valmistelua, siksi olisi suotavaa, että nyt hyväksyttäisiin näin väljä sanamuoto. Alkuaan sanamuoto oli jyrkempi, mutta jotta voitaisiin välttää riitaa, johtokunta päätti lieventää esityksen tällaiseksi.

Kiiskinen: Täytyy myöntää, että tämä kohta on paljon parantunut siitä esityksestä, jossa puhuttiin osuusmaksun korottamisesta 15 000 markkaan. Tässä vain kehotetaan valmistelemaan korotusta rahanarvoa vastaavalle tasolle. Jos kuitenkin meillä pohjoisissa osuusliikkeissä puhutaan osuusmaksun korottamisesta, jäsenistön vastustus on yksimielinen. Kannatan Pendolinin esitystä. Henkilökohtaisesti olen korotuksen kannalla, mutta jos lähdemme puhumaan siitä kuluttajille, meidän pitäisi kyetä antamaan etuja, joiden puolesta he ryhtyisivät maksamaan vuodesta toiseen lisää osuuspääomaa. Emme anna KK:lle avointa valtakirjaa uuden osuusmaksun toimeenpanemiseen. Meidän on tehtävä tarmokkaasti valistustyötä asian hyväksi ja otettava se sen jälkeen uudelleen esille. Nyt voidaan jäsenkuntaa kehottaa ottamaan useampia osuuksia.

Lötjönen: Minun mielestäni a-kohta voidaan hyväksyä tällaisenaan. Emme voi sille mitään, jos jossakin osuusliikkeessä on vielä 10 mk:n jäseniä. Tämä ei estä sellaisia osuusliikkeitä, jotka haluavat korotukseen menää.

Saarinen: Kiinnittäisin huomiota tällä mainittuun lisäosuuksien ottamiseen. Minun nähdäkseni sillä tavalla voidaan tehdä aika paljon. Uskoisin, että osuusliikkeissä on 25 % sellaisia, jotka olisivat valmiit ottamaan lisäosuuksia. Se olisi aika huomattava lisä pääomatilanteen parantamiseksi. Meidän puolessa jäsenistö vastustaa yksimielisesti osuusmaksun korottamista. Vanhan osuusmaksun täyteen maksaminen olisi hyvä ja määräajan lyhentäminen merkitsee jo paljon. Kun nyt on 10 vuotta aikaa, se ei tule koskaan maksetuksi.

Johtokunnan ehdotus hyväksyttiin 13 äänellä 6 vastaan edustajakokouksen esitettäväksi.

Pendolin esitti, että hänen aikaisemmin tekemänsä lisäysesitys liitettäisiin 5. ponteen.

Sainio kannatti esitystä.

Hallintoneuvosto päätti, ettei lisäystä oteta ponsilauselmaan.

18. §

Edustajakokouksen esitelmä

Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että edustajakokouksessa pidettäisiin esitelmä jostakin ajankohtaisesta talouspoliittisesta kysymyksestä.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen yksimielisesti keskustelutta.

19. §

Johtokunnan pöytäkirjat

Jalava luki johtokunnan pöytäkirjat ajalta 12.11.1956 - 21.2.1957.

Pöytäkirjat päätettiin merkitä kuulluiksi.

Vakuudeksi: Väinö Saari Jaana Jalava

Yllä olevan pöytäkirjan olemme tänään tarkastaneet ja todenneet sen oikein laadituksi.

Helsingissä huhtikuun 17. päivänä 1957

P. Salmenoja Eero Sainio

KKn HALLINTONEUVOSTON kokous huhtikuun 17. päivänä 1957 hallintoneuvoston huoneistossa Helsingissä, Mikonkatu 17.

Suoritetussa nimenhuudossa todettiin läsnäoleviksi seuraavat hallintoneuvoston jäsenet: Väinö Tanner puheenjohtajana, Johannes Alanne, Eino Tainio, Eero Sainio, J.K. Wirtanen, Eino Kantanen, Jouko Piirainen, J.E. Malmivuori, Alpo Pesonen, Reino Kiiskinen, Yrjö Tossava, Arvi Sinipaasi, Ville Sievinen, J.V. Lötjönen, Matti Roiha, Evert Vakkari, Toivo Saarinen, Eino Pendolin, Pietari Salmenoja ja Kaarlo Halme eli 20 hallintoneuvoston jäsentä.

Läsnä olivat myös KKn johtokunnan jäsenet Jalmari Laakso, Paavo Heinimo, K.L. Kulo, Eino Roine, F. Sundqvist, Sulo Suortti ja Uuno Takki sekä KKn toimihenkilöt Jorma Jalava sihteerinä, Veikko Kuoppala, T.Hj. Långström ja Martti Larni.

1. §

Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen

Hallintoneuvoston puheenjohtaja Väinö Tanner lausui seuraavaa:

Ennen työjärjestyksessä esiintyviin asioihin menoa pyydän kiinnittää huomiota eräseen vuosimuistoon. Tänä päivänä on kulunut 10 vuotta siitä, kun KKn edellinen toimitusjohtaja Jalo Aura poistui keskuudestamme. Auran merkitys osuuskaupallisen järjestömme ja ennen muuta KKn toiminnassa on tiedossa, sitä on tarpeetonta erityisesti korostaa. Ottaen huomioon päivän merkityksen on KKn puolesta neljän henkilön lähetystö käynyt Auran haudalla laskemassa KKn seppeleen. Pyydän esittää, että hallintoneuvosto kokonaisuudessaan seisaalleen nousten kunnioittaisi hänen muistoaan.

Tämän jälkeen puheenjohtaja Tanner totesi, että kokouskutsu oli lähetetty hallintoneuvoston jäsenille KKn sääntöjen 22. §:n 2. kohdan mukaisesti kirjatussa kirjeessä maaliskuun 13. päivänä 1957 eli vähintään säädetyt 7 päivää ennen kokousta sekä että sääntöjen 22. §:n 2. kohdan

mukainen riittävä määrä jäseniä oli saapunut kokoukseen (liite 1).

Puheenjohtaja näin ollen totesi, että kokous oli sääntöjen mukaisessa järjestyksessä kutsuttu koolle ja laillinen päättämään esityslistalla olevista asioista.

2. §

Johtaja T.Hj. Långströmin erivapaushakemus

Laakso ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että johtaja T.Hj. Långströmille myönnettäisiin oikeus saavutetusta eläkeiästä huolimatta jatkaa työskentelyään KKssa tällä päätöksellä siksi, kunnes hän täyttää 70 vuotta, ellei muutoksia hänen toimintaedellytyksissään sitä ennen tapahdu.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen yksimielisesti keskustelutta.

3. §

Edustajakokouksen ohjelma

Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että edustajakokouksen ohjelma vahvistettaisiin lopullisesti seuraavaksi:

1.	Edustajakokouksen avaus	Hallintoneuvoston puheenjohtaja lakit. tohtori Väinö Tanner
2.	Vahvistetaan edustajakokouksen laillisuus	
3.	Vahvistetaan edustajavaltuudet	
4.	Edustajakokouksen puheenjohtajan ja virkailijoiden vaali	
5.	Johtokunnan vuosi- ja tilikertomus	pääjohtaja Jalmari Laakso
6.	Tilinpäätöksen vahvistaminen ja vastuuvapauden myöntäminen	
7.	Ylijäämän käyttäminen	

8.	KKn vuosimaksu vuonna 1958	pääjohtaja Jalmari Laakso
9.	Hallintoneuvoston puheenjohtajan ja jäsenten sekä tilintarkastajien palkkioiden määrääminen	
10.	Hallintoneuvoston täydentäminen	
11.	Tilintarkastajien vaali	
12.	Osuuskauppaliikkeemme talous	pääsihteeri Jorma Jalava
13.	Talouspoliittinen esitelmä	professori Hugo E. Pipping
14.	Seuraavan edustajakokouksen paikka	

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen yksimielisesti keskustelutta.

4. §

Rochdale-ansiomerkkien jako

Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että Rochdale-ansiomerkki myönnettäisiin seuraaville henkilöille, jotka on mainittu hallintoneuvoston jäsenille jaetussa monisteessa: Lyyli Vesanen, Uuno Laakso, Vihtori Fallila, Vihtori Huhdanoja, August Jokinen, Lauri Piirainen, Alex Valkonen, Onni Sinervo, Juho Savolainen ja Nikolai Santala (liite 2).

Sievinen: Monisteessa sivulla 5 on mainittu Osuusliike Työnvoiman ehdokkaana Taavi Varjus. KKn johtokunta on hänet sivuuttanut, mutta esittäisin, että hänelle kuitenkin merkki myönnettäisiin. Hän on 72 vuotias, ollut vuodesta 1926 lähtien osuusliikkeen hallintoneuvoston ja edustajiston jäsen ja vuodesta 1925 myymäläneuvoston puheenjohtaja. Liikkeemme täyttää lisäksi tänä vuonna 50 vuotta, joten senkin vuoksi olisi ollut suotavaa, että Varjukselle olisi merkki myönnetty. Tämän jälkeen emme useaan vuoteen tule asettamaan ehdokkaita.

Roiha esitti, että ansiomerkki myönnettäisiin myös Kainuun Osuusliikkeen esittämälle Roope Mikkoselle.

Laakso huomautti, että molempien esitettyjen henkilöiden ansiot ovat hyvin paikallista laatua, joten merkin myöntäminen heille on vaikuttu-

neen käytännön vastaista.

Kiiskinen mainitsi Oulun Osuuskaupan pitkän luettelon johtuvan siitä, että osuuskauppa on maamme vanhimpia eikä maaliikkojäsenten kohdalla ole aikaisemmin tehty esityksiä ansiomerkin saamisesta. Valkosen lisäksi olisi suotavaa, että merkki myönnettäisiin myös Hjalmar Lindqvistille, joka on vanha osuuskauppamies.

Hallintoneuvosto hyväksyi johtokunnan esityksen yksimielisesti.

5. §

Esitys edustajakokoukselle "Osuuskauppaliikkeemme talous"

Jalava ilmoitti, että hallintoneuvoston jäsenille jaetussa edustajakokouksen esitysvihon oikovedoksessa (liite 3) on alustuksen "Osuuskauppaliikkeemme talous" lopullinen ponsiehdotus, ja lausui lisäksi seuraavaa:

Edustajakokousalustus on tehnyt kierroksensa liittokokouksissa ja oikovedoksessa on lyhyesti mainittu, millainen käsittelyn tulos oli niissä. Yleensä alustuksen ponnet hyväksyttiin sellaisinaan, paitsi että 2. ponnen 2. kohtaan ja 4. ponnen a-kohtaan esitettiin huomautuksia. Kun asian käsiteltiin eilen johtokunnassa, tehtiin ponsiin vielä pari muutosta. Sana "osuus", jota alustuksessa on esitetty käytettäväksi, päätettiin muuttaa sanaksi "osuusmaksu", jotan teksti tulee kuulumaan siten kuin hallintoneuvoston jäsenille jaetussa paperissa on mainittu. Johtokunta esittää, että ponsiesitys menisi edustajakokoukseen siinä muodossa kuin se on hallintoneuvoston jäsenille jaettu. Alustuksen esittely tulee tapahtumaan suullisesti ja alustus jaetaan monistettuna osuusliikkeille.

Alanne mainitsi, että hänen ryhmänsä ei hyväksy ponsien 4. kohtaa näinkään korjattuna, vaan pysyy aikaisemmassa käsityksessään. Edustajakokous saakoon kuitenkin asian ratkaista.

Hallintoneuvosto hyväksyi yksimielisesti johtokunnan esityksen.

6. §

Osuuskauppakoulun kurssien laskutusperusteiden muuttaminen

Suortti ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että osuuskauppakoulun kurssien laskutusperusteet muutettaisiin siten kuin hallintoneuvoston jäsenille aikaisemmin jaetussa monisteessa on esitetty (liite 4).

Halme: Olen johtokunnan kanssa asiassa samaa mieltä. Osuuskauppakoulun pitää saada riittävästi oppilaita ja sen pitää toimia kannattavasti. Jollakin tavalla pakkoverotus ei kuitenkaan tunnu miellyttävältä. Olen ajatellut, että kokeiltaisiin siten, että verotus pantaisiin ensiksi puoleksi, 350-400 mk asianomaiselta henkilöltä, ja sen jälkeen sen mukaan kuin koulua käytetään. On liikkeitä, kuten Osuusliike Elanto, Lahden Osuuskauppa ja Osuusliike Voima, jotka hoitavat nuoremman henkilökunnan koulutuksen itse. Oppilaita ei lähetetä vain sen takia, että koulu saadaan täyteen. Esitän, että asia palautetaan johtokunnan harkittavaksi.

Vakkari kannatti johtokunnan tekemää esitystä.

Piirainen oli sitä mieltä, että Halmeen tekemän esityksen tapainen ratkaisu olisi ehkä enemmän paikallaan kuin johtokunnan esitys. Tehdyissä laskelmissa on osuusliikkeen henkilökunta otettu kokonaisuutena, niin että ravintolahenkilökuntakin on mukana, vaikka tämä osa ei saa koulutustaan osuuskauppakoulussa, vaan pääasiassa anniskeluravintoloissa ja Alkon liikkeissä. Esim. tarjoilijat olisi otettava laskusta pois.

Tainio: Minusta tuntuu, että koulun johtokunnan ja KKn johtokunnan esitys sosiaalisesti katsoen on parempi kuin lähteä toiselle tielle. Mahtaisikohan olla eduksi osuuskauppaliikkeelle, jos kehitys menisi siihen, että jokainen osuusliike pyrkisi itse kouluttamaan henkilökuntansa? Tietysti osuusliikkeet voivat kouluttaa nuoremman henkilökunnan, mutta syvempi koulutus on kyllä syytä keskittää osuuskauppakouluun. Koulussa olisi osuuskauppaliikkeen aatteellisen puolen oltava voimakkaasti esillä.

Laakso: Tainion toivomus siitä, ettei aatteellisuutta saa koulussa unohtaa, on paikallaan ja se onkin otettu tähänkin asti huomioon. Kaikilla kursseilla luennoidaan myös osuuskauppaliikkeen tarkoitusperiaatteista ja aatteellisuudesta. - Mitä peruskoulutukseen tulee, on oikein, että alustavaa laatua oleva koulutus annetaan paikallisesti ja keskusjärjestön toimesta järjestetään vain pari viikkoa kestäviä kursseja, joihin kootaan nuorempaa väkeä. Koko joukon tuominen osuuskauppakouluun ei ole kannattavaa, koska siitä rapisee huomattava osa ajan mukana pois.

Asia voidaan jättää pöydälle, koska on riittävästi aikaa sen tarkistamiseen. Hallintoneuvoston jäsenet voivat siihen paremmin perehtyä ja osuusliikkeiden kanssa voidaan vielä keskustella.

Kiiskinen: Ymmärtääkseni esillä oleva johtokunnan esitys, josta koulun johtokunta on tehnyt aloitteen, on parempi kuin nyt käytännössä oleva laskutusperuste. Osuusliikkeiden johtajat puhuvat tätä esitystä vastaan, koska on osuusliikkeitä, joilla on itsellään koulutustoimintaa. Myös Oulun Osuuskaupalla on sellaista, mutta kun seuraa tilastossa esiintyviä numeroita, ne ovat Oulun kohdalla kokonaan toiset kuin esim. Lahden Osuuskaupan. Jos jätetään vaativampi koulutus toisten tehtäväksi ja käytetään hyväksi muiden kouluttamia toimihenkilöitä, ei olla oikealla tiellä. Kun on rakennettu kallis koulu, pitäisi korkeampi opetus keskittää sinne, kun taas alkeisopetus on tietysti hoidettava paikallisesti. Käsittääkseni johtokunnan esitys on hyvä ja olen valmis hyväksymään sen jo tässä kokouksessa.

Suortti: Kysymys ei ole sellainen, joka olisi heti ratkaistava. Uusi tapa otetaan käyttöön joko 1.9. tai vuoden vaihteessa. Tällä on puhuttu alkeiskoulutuksesta; se on suoritettava osuusliikkeissä monissa eri portaissa esim. "taitava myyjä" koulutuksena, johon pitäisi kiinnittää enemmän huomiota. Myös kirjeopiston kehittäminen on paikallaan, ja se onkin nousussaannassa tällä hetkellä. Mutta varsinainen koulutus, joka edellyttää hyvää ammattitietoa ja kokemusta, on tietysti pyrittävä keskittämään osuuskauppakouluun. Osuusliike Elannolla esimerkiksi on oma koulunsa, jonka luulisi riittävän, mutta Elannosta on kiitettävässä määrin lähetetty toimihenkilöitä KKn kouluun ja luulisin, että se on sekä toimihenkilöille että Elannolle eduksi.

Haluaisin vielä mainita jonkin sanan aatteellisuudesta. Mielestäni ei osuuskauppakoulua voida tässä suhteessa moittia, koska siellä on pyritty tehokkaasti antamaan tätä opetusta, niin meidän osuuskauppaliikkeemme erikoismerkityksen ymmärtämisessä kuin asiakaspalvelussakin. Kokemukset ovatkin olleet erityisen myönteisiä.

Asia päätettiin jättää pöydälle.

7. §

Henkilökunnan eläkevakuutuskysymys

Suortti ilmoitti, että henkilökunnan eläkevakuutuskysymys on jatkuvasti esillä. Asian laajakantoisuuden vuoksi KKn johtokunta on päättänyt asettaa toimikunnan selvittelemään eläkevakuutuskysymystä kokonaisuudessaan ja määrännyt toimikunnan jäseniksi: toimitusjohtaja Edvin Stor-Rank, johtaja Sulo Suortti, johtaja Veikko Kuoppala, varatuomari R. Salmi, maisteri Raili Roine ja kansanedustaja Eino Roine.

OTK on nimennyt edustajakseen maisteri Unto Jokisen ja Osuusliike Elanto toimitusjohtaja Paavo Heinimon.

Ilmoitus merkittiin keskustelutta tiedoksi.

8. §

Selostus osuusliikkeiden toiminnasta vuonna 1956

Kuoppala antoi hallintoneuvostolle selostuksen osuusliikkeiden toiminnasta vuodelta 1956 (liite 5).

Selostus päätettiin merkitä kuulluksi.

9. §

Johtokunnan pöytäkirjat

Jalava luki johtokunnan pöytäkirjat ajalta 25.2. - 17.4.1957.

Pöytäkirjat päätettiin merkitä kuulluiksi.

Vakuudeksi:

Väinö Tanner Paavo Jalava

Yllä olevan pöytäkirjan olemme tänään tarkastaneet ja todenneet sen oikein laadituksi.

Helsingissä toukokuun 24. päivänä 1957

T. Salmenoja O. Saivio

Pöytäkirja KKn HALLINTONEUVOSTON kokouksesta toukokuun 24. päivänä 1957 Kauppakorkeakoulussa Helsingissä.

Suoritetussa nimenhuudossa todettiin läsnäoleviksi seuraavat hallintoneuvoston jäsenet: Väinö Tanner puheenjohtajana, Johannes Alanne, Eino Tainio, Eero Sainio, J.K. Wirtanen, Eino Kantanen, Jouko Piirainen, J.E. Malmivuori, Alpo Pesonen, Reino Kiiskinen, Yrjö Tossava, Arvi Sinipaasi, Ville Sievinen, J.V. Lötjönen, Matti Roiha, Evert Vakkari, Toivo Saarinen, Eino Pendolin, Pietari Salmenoja ja Kaarlo Halme eli 20 hallintoneuvoston jäsentä.

Läsnä olivat myös KKn johtokunnan jäsenet Jalmari Laakso, Paavo Heinimo, K.L. Kulo, Elli Nurminen, Eino Roine, B.J. Salminen, F. Sundqvist, Sulo Suortti ja Uuno Takki sekä KKn toimihenkilöt Jorma Jalava sihteerinä, Veikko Kuoppala ja T.Hj. Långström.

1. §

Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen

Hallintoneuvoston puheenjohtaja Väinö Tanner totesi, että kokouskutsu oli lähetetty hallintoneuvoston jäsenille KKn sääntöjen 22. §:n 2. kohdan mukaisesti kirjatussa kirjeessä toukokuun 3. päivänä 1957 eli vähintään säädetyt 7 päivää ennen kokousta sekä että sääntöjen 22. §:n 2. kohdan mukainen riittävä määrä jäseniä oli saapunut kokoukseen.

Puheenjohtaja näin ollen totesi, että kokous oli sääntöjen mukaisessa järjestyksessä kutsuttu koolle ja laillinen päättämään esityslistalla olevista asioista (liite 1).

2. §

Edustajakokousjärjestelyjä

Jalava esitti johtokunnan ehdotuksen edustajakokousjärjestelyiksi (liite 2).

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen yksimielisesti keskustelutta.

3. §

Hallintoneuvoston asettamien tarkkailijoiden vaali

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti, että vakiintunutta tapaa noudattaen hallintoneuvosto tässä kokouksessaan valitsee keskuudestaan tarkkailijat seuraavaan edustajakokoukseen asti. Virkaikäjärjestyksen mukaan tarkkailijoiksi olisi valittava Vakkari ja Sainio.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen keskustelutta yksimielisesti.

4. §

Osuuskauppakoulun oppilasmaksujen perimisjärjestelmä

Suortti ilmoitti, että muistiosta (liite 3), joka on lähetetty johtokunnan jäsenille, käy ilmi uusi ehdotus osuuskauppakoulun oppilasmaksujen perimisjärjestelmästä. Aikaisemmin esitettiin, että koko erä jaettaisiin tasan osuusliikkeiden kesken laskien 600 mk toimihenkilöä kohti. Hallintoneuvostossa huomautettiin, ettei koko kustannuserää olisi syytä näin jakaa, koska eräissä osuusliikkeissä myös on tehokasta omatoimista koulutusta. Johtokunta ja koulun johtokunta ovat käsitelleet asian uudestaan ja esittävät, että puolet kustannuksista veloitettaisiin osuusliikkeiltä vakio-osuuksina ja toinen puoli perittäisiin samaan tapaan kuin aikaisemminkin.

Hallintoneuvosto hyväksyi esityksen keskustelutta yksimielisesti.

5. §

Selostus Kuluttajan painatusvaikeuksista

Suortti antoi johtokunnan puolesta hallintoneuvostolle selostuksen Kuluttajan painatusvaikeuksista lausuen mm. seuraavaa: Kuluttaja on siirtynyt syväpainoasuun siten, että ensimmäinen lehti, numero 10, ilmestyi 6.3., minkä jälkeen ovat ilmestyneet n:ot 11-19. Pari näistä

on ilmestynyt kaksoisnumeroina, niin että kaikkiaan on ilmestynyt 8 syväpainoasuista lehteä. Vastoin olettamuksia lehden painosmäärä ei ole sanottavasti laskenut, tilausmäärä on nyt 236 500 kpl, vain n. 8 500 kpl pienempi kuin edellisenä vuonna, vaikka osuusliikkeissä entistä tarkemmin huomioitiin, ettei samaan perheeseen mene useampia lehtiä.

Lehden ilmestymisessä on kuitenkin ollut suuria vaikeuksia. Se on tuntuvasti myöhästynyt, niin että painoksen viimeisin osa on saattanut olla 7 - 12 päivää myöhässä. Tässä suhteessa on nyttemmin saatu parannusta aikaan, n:o 19:n viimeinen osa oli vain pari päivää myöhässä. Myöhästymisen syyt ovat selvät: kone on uusi ja siinä on tavattoman paljon sellaisia säätölaitteita, jotka tarvitsevat ammattimiehen hoitajakseen. Saksalaiset ammattimiehet päästettiin kirjapainosta liian aikaisin pois, ja varsinkin kohopainosivujen painattaminen on tuottanut hankaluuksia. Nyt on saksalaiset ammattimiehet saatu takaisin. Kirjapainossa painettiin toistakin julkaisua, mikä häiritsi Kuluttajan ilmestymistä, mutta nyt sitä ei enää paineta.

Lehden painoasuun emme kaikissa suhteissa ole olleet tyytyväisiä. Syväpainosivut ovat kohtalaisia, mutta kohopainosivut ovat olleet epäselviä ja tuhruisia. Tässä kohdin tehdään jatkuvasti tutkimusta, sillä kysymys on väristä ja painatusteknillisistä seikoista.

Ilmestymisvaikeudet ovat haitanneet toimintaamme kentällä, tilaajat ovat olleet tyytymättömiä viivästymiseen, uutiset ja ilmoitukset ovat vanhentuneet. Suurin osa on kuitenkin suhtautunut alkuvaikeuksiin ymmärtämyksellä.

Mitä syväpainoasuisen lehden hintaan tulee, otimme alun perin valtuudet siihen, että annamme niin monta lehteä, kuin tilaushinta edellyttää. Laskimme saavamme n. 40 numeroa vuodessa julkisuuteen. Nyt näyttää siltä, että tämä luku ei tule aivan täyteen, mutta kuitenkin pääsemme lähelle 40:tä nyt menossa olevana tilauskautena. Ilmoitustulot tulevat ehkä jonkin verran arvioitua suuremmiksi, sillä ilmoittajat tuntevat mielenkiintoa uutta lehteä kohtaan. Painatuskustannuksista ei ole vielä täytä selvyyttä. Itse lehti on saanut osakseen yleistä hyväksymistä osuuskauppaliikkeen keskuudessa.

Lyhyen keskustelun jälkeen hallintoneuvosto yksimielisesti päätti merkitä selostuksen kuulluksi.

6. §

Johtokunnan pöytäkir-

ja

Jalava luki johtokunnan pöytäkirjat ajalta 17.4. - 24.5.

Hallintoneuvosto päätti keskustelutta yksimielisesti merkitä pöytäkirjat kuulluiksi.

7. §

Seuraavan kokouksen paikka

Laakso ilmoitti, että aikaisemmin on keskusteltu seuraavan kokouksen pitämisestä Kainuussa. Kun kuitenkin KKn kirjapainotalo valmistuu näinä päivinä, mutta siihen ei ennätetä nyt tutustua ja kun myös Osuusliike Elanto haluaisi puolestaan KKn hallintoneuvoston jäsenille esitellä uusia laitoksiaan, esitti hän, että seuraava hallintoneuvoston kokous pidettäisiin Helsingissä kaksipäiväisenä siten, että toinen päivä käytettäisiin tutustumiseen Osuusliike Elantoon.

Roiha suositteli retkeilyä Kainuuseen.

Kiiskinen kannatti kokouksen pitämistä Helsingissä ja retkeilyä etelä-Suomessa.

Hallintoneuvosto päätti, että seuraava kokous pidetään Helsingissä.

Vakuudeksi

Väinö Tanner Jaanus Jalava

Yllä olevan pöytäkirjan olemme tänään tarkastaneet ja todenneet sen oikein laadituksi.

Helsingissä 6 kuun 30 päivänä 1957

P. Salmenoja Eero Sainio

P. Salmenoja Eero Sainio

KKn HALLINTONEUVOSTON kokous elokuun 30. päivänä 1957 hallintoneuvoston huoneistossa Helsingissä.

Suoritetussa nimenhuudossa todettiin läsnä oleviksi seuraavat hallintoneuvoston jäsenet: Väinö Tanner puheenjohtajana, K.A. Fagerholm (1.-9. §), Johannes Alanne, Eino Tainio, Eero Sainio, J.K. Wirtanen, Eino Kantanen, Jouko Piirainen, J.E. Malmivuori, Alpo Pesonen, Aimo Antia, Reino Kiiskinen, Yrjö Tossava, Arvi Sinipaasi, Ville Sievinen, J.V. Lötjönen, Matti Roiha, Evert Vakkari, Toivo Saarinen, Pietari Salmenoja ja Kaarlo Halme eli 21 hallintoneuvoston jäsentä.

Läsnä olivat myös KKn johtokunnan jäsenet Jalmari Laakso, Paavo Helnimo, K.L. Kulo, Eino Roine, Sulo Suortti ja Uuno Takki sekä KKn toimihenkilöt Jorma Jalava sihteerinä, Veikko Kuoppala, T.Hj. Långström ja Martti Larni.

Pikakirjoittajana oli Raili Roine.

1. §

Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen

Hallintoneuvoston puheenjohtaja Väinö Tanner totesi, että kokouskutsu oli lähetetty hallintoneuvoston jäsenille KKn sääntöjen 22. §:n 2. kohdan mukaisesti kirjatussa kirjeessä heinäkuun 10. päivänä 1957 eli vähintään säädetyt 7 päivää ennen kokousta sekä että sääntöjen 22. §:n 2. kohdan mukainen riittävä määrä jäseniä oli saapunut kokoukseen (liite 1).

Puheenjohtaja näin ollen totesi, että kokous oli sääntöjen mukaisessa järjestyksessä kutsuttu koolle ja laillinen päättämään esityslistalla olevista asioista.

Tämän jälkeen puheenjohtaja lausui hallintoneuvoston uuden jäsenen Aimo Antian tervetulleeksi.

2. §

Välitilintarkastuskertomus

Laakso esitti tilintarkastajien antaman kertomuksen (liite 2) kesäkuun 5.-7. päivinä 1957 pidetystä välitilintarkastuksesta.

Kertomus, joka päättyy lausuntoon, ettei tarkastus antanut aihetta huomautuksiin, päätettiin merkitä kuulluksi.

3. §

Maatalousasiainosaston hoidon vakinaistaminen

Laakso ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että maatalousasiainosaston väliaikainen hoitaja, agronomi Olavi Louhenranta nimitettäisiin osaston vakinaiseksi hoitajaksi. Kysymys hänen palkkansa mahdollisesta tarkistamisesta jätettiin toimeenpantavaksi yhdessä toisten vastuunalaisten toimihenkilöiden palkkojen tarkistuksen yhteydessä.

Hallintoneuvosto hyväksyi keskustelutta yksimielisesti tehdyn esityksen.

4. §

Palkka-asia

Laakso ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että osastopäällikkö Martti Kallisen palkka korotettaisiin 110 000 markkaan 1.7.1957 lukien.

Hallintoneuvosto hyväksyi keskustelutta yksimielisesti tehdyn esityksen.

5. §

KKn julkaisujen tilausmaksut vuodeksi 1958

Laakso ilmoitti johtokunnan yksimielisesti pyytävän valtuuksia saa-

da vahvistaa KKn julkaisujen tilausmaksut sen jälkeen, kun postitaksat ensi vuodeksi on vahvistettu sekä saatu selvyys paperin hinnankorotuksesta.

Hallintoneuvosto myönsi keskustelutta yksimielisesti pyydetyt valtuudet.

6. §

Seuraavan edustajakokouksen aika ja paikka

Jalava ilmoitti johtokunnan päättäneen KKn sääntöjen 20. §:n 1. kohdan mukaisesti, että seuraava edustajakokous pidettäisiin toukokuun 31. - kesäkuun 1. päivänä 1958 Lahden Työväentalossa.

Ilmoitus päätettiin merkitä kuulluksi.

7. §

Edustajakokousalustus

Laakso ilmoitti, että johtokunnalla ei ole lopullista ehdotusta ensi vuoden edustajakokoukselle valmistettavasta alustuksesta, mutta on keskustellut seuraavista aiheista:

1. Eläkekysymyksen perusteellinen uudelleen käsittely;
2. Maatalouden aseman tarkastelu suhteessa osuuskauppaliikkeeseen;
3. Työnjako osuuskaupallisessa organisaatiossa;
4. Nykyhetken kriisitilanteen tarkastelu.

Ensimmäisen esityksen suhteen on mainittava, että Tuen perusteet, jotka ovat vuodelta 1937, ovat jonkin verran vanhentuneet. Mm. väestön keskiikä on näinä vuosina noussut, ja se velvoittaa tällaiseen tarkasteluun. Myös naisten erikoisasema miehiin verrattuna Tuen säännöissä on ollut pitkän aikaa huomion kohteena ja silloin tällöin saadaan esityksiä, joissa ehdotetaan asian tarkistamista. Myöskin eläkkeiden rahastointijärjestelmästä luopuminen kaipaa tarkistusta, vaikka nykyinen järjestelmä näyttääkin toimivan kitkattomasti. Eräät muutkin seikat puoltavat asian esille ottamista edustajakokouksessa. Johtokunta tekikin käytännöllisen päätök-

sen, että joulukuuhun mennessä suoritettavaa asian valmistelua nimitettäisiin hoitamaan johtaja Suortti.

Toisten kysymysten suhteen oli johtokunnassa vähän erimielisyyttä niiden ajankohtaisuudesta, mutta mitään niistä ei varsinaisesti hylätty, vaan jäätiin odottamaan hallintoneuvostolta valtuuksia niiden esille ottamiseen, mikäli sellainen osoittautuu välttämättömäksi. Päähuomio olisi siis kiinnitettävä eläkekysymyksen valmisteluun.

Salmenoja: Kaikki tämä, mitä pääjohtaja Laakso esitti, on tietysti paikallaan, ja nimenomaan Tuen toiminta sekä eläkekysymys on tärkeä. Olen eräissä yhteyksissä jo aikaisemmin maininnut siitä, että osuustoiminnallisen vakuutustoiminta kaipaisi perusteellisen selvittelyn. Olisi tutkittava sen eri puolia ja sen osuutta yhteisessä osuuskauppaliikkeestämme. Kansa-yhtiöiden asioita tulee kyllä esille KKn edustajakokouksessa, mutta silloin ne jäävät liian vähälle käsittelylle, joten olisi saatava aikaan yleiskeskustelu koko osuustoiminnallisesta vakuutustoiminnasta.

Kiiskinen: Osuuskauppaliikkeen toimihenkilöt ovat pitkän aikaa olleet tyytymättömiä Tuen säännöihin ja niiden muuttamiseksi on tehty useita aloitteita. On paikallaan, että nämä kysymykset tulevat edustajakokouksessa perusteellisesti valmisteltuiksi ja käsitellyiksi. Myös koko vakuutustoiminnan ottaminen käsiteltäväksi on paikallaan, ja ehkä nämä kysymykset voitaisiin yhdistää.

Tanner: Eläkekysymyksen käsittelyllä voi olla arvonsa, mutta kaikki muutokset tähtäävät siihen, että etuja olisi lisättävä ja se jäisi osuusliikkeiden kannettavaksi. Ajankohta tällaiseen on mahdollisimman huono, osuuskauppaliike tuskin voi ottaa uusia rasituksia kannettavakseen. Jos menetellään johtokunnan esityksen mukaisesti, että edustajakokous käsittelisi asian ja uusien päätösten toimeenpanojan määrääminen jäisi hallintoneuvoston tehtäväksi siksi, kunnes olosuhteet kevenevät, olisi eläkekysymyksen esille ottaminen mahdollista.

Tainio: Tietysti eläkekysymyksen esille ottaminen olisi paikallaan, mutta huomioni kiintyi toiseen asiaan, maatalouden asemaan. Tämä kysymyshän nousee entistä voimakkaammin esille. Maatalouden monopolisoitumisen koskee myös edistysmielisen osuuskauppaliikkeeseen kipeästi, ajatellaanpa vain viimeistä toimenpidettä kasvisrasvamonopolin aikaansaamiseksi. Maatalouskysymys olisi mielestäni verrattain ajankohtainen, ja siitä olisi saatava merkitys itse osuuskauppaliikkeen piirissä...

Salmenoja: Esitykseni tarkoituksena on, että osuustoiminnallinen vakuutustoiminta tutkittaisiin perin pohjin, määriteltäisiin sen asema

osuuskauppaliikkeessä ja koko valtakunnan vakuutustoiminnassa, tarkasteltaisiin niitä tehtäviä, joita sillä on vakuutettuihin ja koko osuuskauppaliikkeeseen nähden. Valtakunnallisessa vakuutustoiminnassa Kansalla on liian vaatimaton asema. Voidaan sanoa, että asia on hoidettava Kansan omassa piirissä. Se ei kuitenkaan yksin riitä, sillä se koskee koko osuuskauppaliikettä ja tarkoituksena on, että KKn edustajakokouksessa osuuskauppaliika kokonaisuudessaan kiinnittäisi tähän suureen kysymykseen huomiota Ehkä eläkekysymyksen tarkastelu voitaisiin laajentaa niin, että se käsittäisi myös Kansan aseman.

Roiha: Minusta tuntuu, että eläke- ja vakuutustoimintaa olisi tutkittava, mutta myös maatalouden suhde osuuskauppaliikkeeseen olisi ajankohtainen kysymys, joka kaipaisi perusteellista tarkastelua. Osuuskauppaliike on jäänyt tässä suhteessa jälkeen. Nämä ovat kaksi tärkeintä kysymystä, jotka edustajakokouksessa pitäisi käsitellä.

Laakso: Myönnettävä on, että maatalouspolitiikka antaisi sangen mielenkiintoisia käsittelynaiheita. Niissä on kuitenkin se heikkous, että jos arvostelemme ja osoitamme, että maatalousväestö on paremmassa asemassa kuin kuluttajisto, koska sitä tuetaan runsaammin valtion taholta, joudumme määrättyjen piirien kanssa ristiriitaan. Kun meillä on huomattava kannattajajoukko pienviljelijä- ja maatalousväestön keskuudessa, arveluttaa astua sen varpaille. Sen vuoksi kernaasti jättäisimme kysymyksen tarkastelun, varsinkin kun maatalousasiaa on käsitelty neljä kertaa suhteellisen lyhyen ajan kuluessa. Tainion ja Roihan tekemät viittaukset ovat paikallaan, mutta toivottavasti meillä on muutenkin mahdollisuus hoitaa tätä asiaa ja osoittaa ne aurinkurisuudet, jotka tilanteessa vallitsevat.

Salmenojan mainitsemasta asiasta oli myös keskustelua valmistelukunnassa, koska tiedettiin hänen aikaisempi kannanottonsa. Hänen mainitsemiensa seikkojen lisäksi on myös vakuutusyhtiön rahoituspolitiikan hoito tärkeätä. Eräät vakuutusteknilliset seikat vaativat varojen siirtämistä osuuskauppaliikkeen ulkopuolellekin, kuten valtion obligaatioihin. Myös mahdollisimman hyvän tuloksen saamiseksi varoja pyritään sijoittamaan tuotantonäkökohtia silmällä pitäen. Näistäkin seikoista edustajakokouksen pitäisi sanoa jotakin ohjetta antavaa. On tutkittava, voitaisiinko eläke- ja vakuutuskysymyksiä käsitellä yhden alustuksen puitteissa.

Suortti: Pääjohtaja Salmenojan esitys osuustoiminnallisen vakuutustoiminnan käsittelemisestä itsenäisenä asiana laajalla forumilla on varteen otettava asia. On kuitenkin muistettava, että monien muiden esillä olleiden kysymysten joukossa on aina yhtenä käsitelty vakuutustoimintaa. Eräistä toisistakin syistä johtuen katsoisin, ettei ensi vuosi ole tämän asian tarkastelulle oikein sopiva eikä sitä mielellään yhdistäisi eläkekysymykseen. Nehän ovat toisilleen osittain vastakkaisiakin asioita, joten olisi parempi syventyä yhteen asiaan kerrallaan ja ottaa vakuutustoiminta myöhemmin it-

semäisesti esille. Eläkeasian yhteydessä tietysti viitataan siihen, että vakuutukset on keskitettävä omaan vakuutuslaitokseen.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti valita eläkekysymyksen edustajakokouksen alustuksen aiheeksi, minkä lisäksi johtokunnalle annettiin valtuudet harkita myös maatalouskysymyksen esille ottamista. On myös syytä tutkia, voitaisiinko eläkekysymyksen ohella tarkastella koko osuustoimimallisen vakuutustoiminnan asemaa.

8. §

Lausunto Ol. Vaasanseudun ja Ol. Etelä-pohjan omistamien keskustoimipaikkaa varten varattujen tonttien myymisestä OTK:lle, joka omaan lukuunsa rakentaisi po. rakennukset ja vuokraisi tarpeelliset tilat osuusliikkeille

Kuoppala esitteli asian lausuen mm. seuraavaa:

Tässä on kysymyksessä uudenlainen tapa osuusliikkeiden keskustoimipaikkojen rakentamiseksi ja sen vuoksi asia on haluttu tuoda hallintoneuvoston käsiteltäväksi. Tähän asti on ollut käytäntönä, että osuusliikkeet ovat itse rakentaneet ja rahoittaneet keskustoimipaikkansa rakentamisen. Toinen pitkän aikaa käytännössä ollut menettelytapa on ollut, että on perustettu kiinteistöyhtiö, jonka osakekannan on pääasiassa omistanut OTK, mutta mukana ovat olleet myös KK ja osuusliike, jotka ovat yhteisesti hoitaneet rahoituskysymyksen. Tällöin on saatu keskustoimipaikka usealle osuusliikkeelle. Parissa tapauksessa on keskustoimipaikka rakennettu myös arava-lainoituksen avulla. Nyt olisi kysymyksessä Osuusliike Vaasanseudun (Vaasa) ja Osuusliike Etelä-pohjan (Seinäjoki) keskuspaikkojen rakentamisesta siten, että osuusliikkeet myyvät tätä varten hankkimansa tontit OTK:lle joka omissa nimissään rakentaisi tarvittavan rakennuksen ja vuokraisi tilat osuusliikkeelle.

Tämä menettelytapa johtuu siitä, että OTK on kolmen viime vuoden aikana siirtänyt osan vuosituloksestaan ns. investointirahastoon, jonka varoja on tämän vuoden loppuun talletettuna valtiokonttoriin n. 200 mmk. Saattaa käydä niin, että työttömyyden kehittyessä vaikeaksi valtiovallan taholta määrätään OTK käyttämään tätä rahastoa rakennustoimintaan. Täten siis kahdelle osuusliikkeelle saataisiin vaikeasta ajasta huolimatta niiden kipeästi tarvitsemat keskustoimipaikat. OTK:lla liittyy Seinäjoella tähän suunnitelmaan oman toimisto- ja varastorakennuksen rakentaminen ja mahdollisesti osuusliikkeen rakennukseen tulisi OTK:n tarvitsemia huoneistotiloja. Rahaston varoja ei voida käyttää muiden kuin sijoituksen tehneen yhtiön omaksi hyväksi.

Suunnitelmat ovat Osuusliike Vaasanseudun kohdalla melkein valmiit ja Osuusliike Etelä-pohjan kohdalla parhaillaan tekeillä suunnitteluosastollamme.

Esityksenä siis on, että hallintoneuvosto hyväksyisi tämän uudenlaisen rakennustavan. Mikäli samanlaisia tapauksia vastaisuudessa esiintyy, on ne aina käsiteltävä kukin erikseen. Samalla osuusliikkeille varataan mahdollisuus silloin, kun niiden taloudellinen tila ja yleiset edellytykset sen sallivat, lunastaa itselleen ko. rakennukset. Jos periaate hyväksytään, annetaan siitä suositus OTK:n hallintoelimille, jotka käsittelevät asian erikseen.

Halme kannatti tehtyä esitystä.

Hallintoneuvosto hyväksyi yksimielisesti tehdyn esityksen.

9. §

Selostus KK:n toiminnasta

Laakso esitti selostuksen KK:n toiminnasta kuluvan vuoden aikana lausuen mm. seuraavaa:

Kaikki KK:n ulospäin suuntautuvan toiminnan tärkeimmät kysymykset, kuten kuluttajien edun valvominen, tulevat erillisinä esille, joten en tässä puutu niihin. Rajoitun mainitsemaan joitakin KK:n sisäisiä seikkoja, jotka eivät muuten tule esille.

Valistusosaston suhteen on todettavissa, että sen toiminta kulkee yleensä aikaisempaan tapaan. Tyydytyksellä on mainittava, että valistusjuhlissa saliit ovat yleensä olleet viimeistä paikkaa myöten täynnä ja yleison joukossa on ollut entistä enemmän nuorta väkeä. Juhlia on järjestetty vuoden ensi puoliskolla 574 ja niissä on ollut 152 000 kuulijaa. Luvut ovat suunnilleen samaa suuruusluokkaa kuin viime vuonna, ehkä jonkin verran nousseet. Samoin kuin viime vuonna, on tänäkin vuonna ollut runsaasti osuusliikkeiden merkkivuosia, vuoden alkupuoliskolla 16, ja juhlat ovat onnistuneet hyvin. NM-toimintaa on pyritty tehostamaan ottamalla käytäntöön rainaesityksiä, joita varten OTK on valmistuttanut 10 värirainaa. Näitä on esitetty yli 20 000 henkilölle. Viisi kotitalousteknikkoa on ollut koko kevätkauden hyvin vilkkaassa toiminnassa, ja he ovat järjestäneet 410 tilaisuutta, joissa on ollut 14 100 kuulijaa.

Neuvontaosaston toimintaa johtaja Kuoppala joutuu selostamaan osuusliikkeiden toimintaa koskevan selostuksen yhteydessä.

Lakiasiainosastolta ei ole mitään uutta kerrottavaa, pyritään toimimaan aikaisempaan tapaan antamalla jäsenosuusliikkeille apua niissä tapauksissa, joissa on jouduttu vaikeuksiin. Ne koskevat useimmiten kohtuutonta verotusta.

Opinto-osaston piirissä, kirjeopistolla ja osuuskauppakoulussa, työskentely jatkuu normaalisti. Tyydytyksellä on todettava koulun kohdalta, että sen käyttö on entisestään vilkastunut. Muutamat kurssit ovat jopa ylimerkittyjä, joskin on tapauksia, että erikoiskursseille ei tule ilman muuta riittävästi osanottajia. Uusien maksuperusteiden vaikutus tulee tuntumaan myönteisesti.

Mainososaston toimimassa ei ole mitään erityistä uutta. Hallintoneuvostolle lienee syytä mainita, että osaston monivuotinen rinnakkaishoitaja, taiteilija T. Björnström erosi vuoden puoliväliin paikkeilla siirtyäkseen eläkkeelle. Hänen paikkaansa ei ole varsinaisesti täytetty, vaan siitä on pyritty selviämään tehtävien jaon avulla. KKn piirissä on käsitys, että mainoskeskuksen toiminta on viime aikoina entisestään kehittynyt.

Arkkitehtiosastolla on edelleenkin aika paljon työtä huolimatta siitä, että rakennusmahdollisuudet näyttävät yhä pienenevän. Mitään huomattavampaa rakennusyritystä ei ole pantu alulle, vaikka eräät valmistelun alla olleet rakennukset ovat valmistuneet. Kymmenkunta suurempaa rakennusta on valmistunut tämän vuoden aikana. Osastolta on vähennetty koko joukko työvoimaa ja näin tullaan menettelemään edelleen siitä mukaa kuin toimista supistuu.

Insinööriosasto jakautuu useampaan alajaostoon. Rakennelaskelmajaosto suunnittelee konstruktioita, suorittaa lujuuslaskelmat ja tekee niitä varten piirustukset. Eräs jaosto työskentelee sähkötekniikan asioiden, toinen ilmastointilaitteiden parissa. Rakentava jaosto on tällä osastolla tärkeä. Lisäksi on kaupallinen ja teknillinen jaosto, joka hankkii osuusliikkeille kalustuksia sekä konsistuksia ja on kiinteässä yhteistyössä metalliteostehtaan kanssa. Tämä taas pyrkii kehittämään toimintaansa siten, että se voisi tyydyttää mahdollisimman tarkkaan osuusliikkeiden tarpeet. Insinööriosastolla on tapahtunut vähäistä työvoiman supistamista ja pelättävissä on, että näin tulee jatkumaan, jos rakennustoiminta edelleen vähenee.

Asunto-osastolla on tämän vuoden alkupuoliskolla ollut vilkasta suunnittelutoimintaa eräiden rautatieläisten alulle panemien ja tukemien rakennusyritysten antaessa osastolle joukon työtä. Uusia Hakoja on perustettu Varkauteen, Hämeenlinnaan, Kemijärvelle ja Poriin. Hakatoiminnan kehityksen pahimpana esteenä tulevat olemaan ensinijaiset lainat, joiden saaminen nykyoloissa on sangen vaikeata.

Maatalousosasto toimii supistetuin voimin, sieltä kun vähennettiin vuoden vaihteen tienoilla tarkastajia pyrittäessä alentamaan KKn kustannuksia. Tarkastustoimintaa pidetään kuitenkin yllä niin tehokkaasti kuin mahdollista ja erityisesti on viime aikoina jouduttu työskentelemään meijeritoiminnan parissa. Toiminta ei rajoitu yksinomaan omien meijereiden valvontaan, vaan pyritään havainnoimaan ja seuraamaan meijereiden yleistä kehitystä, ja tässä mielessä alan tarkastus on antanut KKn johdolle ja neuvontaosastolle hyvää tukea.

KKn varsinaisesta liiketoiminnasta on todettava, että se on ollut jokseenkin samansuuruista kuin edellisenä vuonna. Liikevaihto oli tammi--heinäkuussa n. 600 mmk, jossa oli lisäystä 4.8 %. Siinä on mukana myös kaupallinen osasto, jonka myynnin lisäys on 8.4 %. Kirjapaino oli runsaan kuukauden muuttovaiheen alaisena, mutta sen tuotannossa on kuitenkin yli 18 %:n nousu viimevuotiseen verrattuna. Ilmeistä on, että tuotanto tulee uusissa suojissa tuntuvasti nousemaan, sillä kirjapaino voi tämän jälkeen suorittaa Kustannusoy Tammelle koko joukon enemmän töitä kuin tähän saakka, mm. "Kultaiset kirjat" voidaan nyt painaa omassa painossa.

Paperipussitehtaan tuotanto pyrkii laskemaan. Haluaisin erityisesti kiinnittää hallintoneuvoston liikkeenhoitajajäsenten huomion tähän seikkaan, vaikka tiedänkin, että laskuun on luonnolliset syynsä, koska valmiit pakkaukset vähentävät paperipussien käyttöä.

Metalliteostehdas on joutunut kärsimään nykyisestä tilanteesta, koska osuusliikkeet ovat supistaneet myymälöiden kunnostamista. Tästä johtuu n. 30 %:n tuotannon väheneminen.

KKn julkaisujen kohdalla on todettavissa se mielenkiintoinen seikka, että kuluttajan tilaajamäärä ei ole laskenutkaan niin jyrkästi kuin oli pelättävissä, lasku on vain 8 500 edellisen vuoden elokuun loppuun verrattaessa. Olimme valmistautuneet siihen, että tilaajamäärä saattaisi pudota aina 200 000 tienoille, mutta nyt on tarkka luku 238 136 vuosikertatilausta.

Kansan Markkinatutkimuslaitos on KKn apujärjestö, joka suorittaa meille tutkimuksia ja tilastotyötä tarpeen mukaan. Sen palveluksessa on vain kolme henkilöä, mutta se on suorittanut sangen arvokasta työtä sekä KKn että SAK:n, joka on sen toinen osakas, hyväksi.

Eräs asia, josta olisi paljonkin puhumista, on KKn rahoitustilanne. Se on yhtä vaikea kuin kaikilla muillakin, koska pankit ovat tuntuvasti supis-

taneet luottoa. KOP:n luottoa, joka tähän asti on ollut 130 mmk, on pankin esityksen mukaan supistettava 30 mmk. Sitä on vähennetty jo 15 mmk ja loppuosan supistuksen pitäisi tapahtua vuoden loppuun mennessä. Myös se seikka, johon tilintarkastajatkin ovat kiinnittäneet huomiota, että osuusliikkeiden saldot KK:lle ovat kohtuuttoman suuret noustuaan jyrkästi vuoden alusta lukien, lisää asioiden hoidon vaikeutumista. Toistaiseksi näistä vaikeuksista on selvitty, mutta myönnettävä on, ettei se aina ole ollut helppoa.

Selostus päätettiin merkitä kuuluksi.

10. §

Selostus osuusliikkeiden toiminnasta

Kuoppala esitti liitteenä olevan selostuksen osuusliikkeiden toiminnasta kuluvan vuoden aikana (liite n:o 3).

Aisanne mainitsi, että vaikka Kuoppalan selostuksen lopputuloksessa tappio ei ole esiintynyt suurempana kuin edellisenä vuonna, niin kyllä tapahtumat osoittavat, että osuusliikkeet ovat joutuneet vaikeampaan asemaan kuin viime vuonna. Tämä johtuu yleisistä olosuhteista. Säästökassoista ja omasta rahoituksesta mainittiin, että ne ovat meikäläisissä osuusliikkeissä heikompia kuin muualla. Se on ymmärrettävää, koska meikäläisten osuusliikkeiden ostajapiirin muodostavat työntekijät, joiden ostokyky on minimaalinen. Työttömyys on suuri. On selvää, että meidän rahoitustilanne jää jälkeen vakavaraisista liikkeistä. Ei nykyisistä palkoista ruumiillisen työn tekijä pysty mitään säästämään, rahat eivät riitä indeksiehtoisiin enempää kuin muihinkaan talletuksiin. Mielestäni KK:n johdon olisi entistä enemmän toimittava ulospäin, käytävä ministeriössä tuomassa julki vähäväkisen kansanosan toimeentulovaikeudet. Tähän puoleen olisi kiinnitettävä entistä enemmän huomiota.

Tainio: Kuoppala mainitsi alennus- ja loppuunmyyntien vaikutuksen osuuskauppaliikkeeseen. Kun se on yksityiskauppojen käyttämä ase, on tullut mieleen, pitäisikö meidän menetellä samoin eikä olla vanhoihin varastoihin nähden liian pidättyväisiä.

Kuoppala: Tainion huomautuksen johdosta voidaan todeta, että alennus- ja kausimyynnit kuuluvat liike-elämän vakiintuneeseen tapaan ja sallitaan lainsäädännössä. Tällöin puhdistetaan varastot sellaisista tavaralajeista, joiden katsotaan kuoli- tai muista syistä olevan kelpaamattomia myyntiin seuraavana vuonna. Tätä saadaan irti rahaa, jolla

voidaan ostaa uusia tavaroita. Myös osuusliikkeemme harjoittavat tällaista tervettä alennusmyyntitoimintaa. Se ei ehkä ole kovin näkyvää, koska myytävät tavaralajit eivät ole niin suuria kuin yksityisillä. Nykyiset Helsingin suuret alennusmyynnit ovat keinotteluonteisia. Määrätyt liikemiespiirit ostavat esim. konkurssipesistä tavaralajit, jotka sitten myyvät alennusmyynnissä. Tämä on epätervettä toimintaa.

Piirainen: Alennusmyynteihin on linjoilla viime aikoina kiinnitetty huomiota. Yksityisten tekstiililiikkeiden lehdessä oli mainonta, jossa toivottiin jäännöserien myynnin järjestämistä kaikkialla koko maassa elokuun alkupuolella kahdella ensimmäisellä viikolla. Niin Kouvolan seudulla on tehtykin. Se on melko voimakasta toimintaa, johon puolestamme jouduimme vastaamaan. Alennusmyynnin järjestäminen on suoritettava järkiperäisesti siten, että vain välttämätön realisoidaan. Meikäläisten osuusliikkeiden piirissä olisi harkittava, otetaanko meidän kohdallamme käyttöön samat viikot siksi ajankohdaksi, jolloin jäännöserien myynti järjestetään. Ne liikkeet, jotka pääsevät ensiksi liikkeelle, saavat parhaan tuloksen.

Pesonen: Kuoppalan ansiokkaassa alustuksessa mainittiin, että loppuvuoden tulos saattaa kärsiä. Yhtenä haittatekijänä on parhaillaan käynnissä oleva leipomolakko. Yksityiset valmistavat ja myyvät leipää niin paljon kuin tarvitaan, mutta meillä ei myydä. Se vie leivänostajien lisäksi muutkin ostajat kilpailijoille, ja siinä muodossa vahingoittaa meikäläisiä kauppoja. Toivottavasti tilanne ei muodostu kovin pitkäaikaiseksi.

Tainio: Tietysti täällä otettiin esille leipomolakko ja sen vaikutus osuuskauppaliikkeeseen. On valitettavaa, että se kohdistuu raskaimmin edistysmieliseen osuuskauppaliikkeeseen. Meillä on leipomoalalla hyvin paljon pienyrittäjiä, joita tämä ei koske lainkaan, ja tällainen yritystoiminta on entistä enemmän varsinkin maaseudulla lakon aikana laajentunut. Näyttää siltä, että meidän liikkeissämme on tässä suhteessa oltu joustamattomia. Ensiksikin näyttää siltä, että perustamamme Työehtoliitto ei varsinaisessa merkityksessä ole toiminut, sillä mikäli tiedän, tämän liiton hallinetoelinten kokouksia ei lakon johdosta ole pidetty. Varsinainen toiminta on jäänyt keskusjärjestöjemme puitteisiin niin kuin se on aikaisemminkin ollut. Työehtoliittomme näyttää ottaneen väärän asenteen pidetyissä elintarvikealan neuvotteluissa, niin että eräillä aloilla saatiin sopimus aikaan yksityisyrittäjien kanssa ensin ja vasta sen jälkeen osuuskauppaliikkeen kanssa. Tällainen menettely ei mielestäni ole osuuskauppaliikkeen edun eikä sen periaatteiden mukaista. Nyt jo on syntynyt hyvin voimakasta mielipiteiden vaihtoa tästä asiasta. Työväestön keskuudessa, joka pääosaltaan on osuusliikkeidemme jäsenistöä, arvostellaan hyvin ankarasti liikkeitämme tämänkin johdosta ja todetaan, että se ei tässä suhteessa poikkea yksityisistä yrityksistä, onpa työnantajana vielä niitä tiukempi. Esim. Osuusliike Elannon teurastamon kohdalla on

saamieni tietojen mukaan sopimus vielä auki, vaikka yksityisten vastaavien liikkeiden kanssa se on olemassa. Minusta tuntuu, että kyllä näissä neuvotteluissa osuuskauppaliikkeen pitäisi suhtautua työntekijöiden ammatillisiin järjestöihin toisella tavalla ja pyrkiä viemään asioita sovinnolliseen ratkaisuun. Nykyinen tilanne osoittaa, että eniten tästä joutuu kärsimään juuri edistysmielinen osuuskauppaliike. Näin ollen en voi hyväksyä sitä menettelyä, jota tässä suhteessa on noudatettu. En tiedä, onko suoritettu laskelmia, miten paljon jo tähän mennessä tilanne on vaikuttanut osuusliikkeiden liiketoimintaan, mutta varmasti se on vaikuttanut haitallisesti ei ainoastaan leipomoalalla, vaan samalla se vie meiltä ostajia. Jos tällainen tilanne jatkuu ja kärjistyy, meidän on vaikea vastaisuudessa saada osaksemme ostouskollisuutta ja yleensä elvyttää ostotoimintaa. KKn johdon kirjelmässä valtiovallalle aivan oikein todettiin, millainen tilanne on juuri vähäväkisten osalta. Näissä neuvotteluissa olisi entistä joustavammin pyrittävä siihen, että ratkaisu saadaan mahdollisimman pian aikaan.

Tanner huomautti, että Tainion koskettelema aihe ei kuulu tähän kohtaan, koska nyt puhutaan osuusliikkeiden toiminnasta. Pyydän, ettei tätä aihetta nyt käsitellä.

Kiiskinen: Puheenjohtaja mainitsi, ettei lakkoaihe kuulu tähän. Minusta se kyllä kuuluu. Tilanne on siksi vakava linjoilla, että se tekee huomattavaa vahinkoa osuusliikkeille.

Tilanneselostus päätettiin merkitä kuuluksi ja lakkoasiasta keskustella pöytäkirjojen yhteydessä.

11. §

Johtokunnan pöytäkirjat 24.5.-30.8. väliseltä ajalta

Jalava luki johtokunnan pöytäkirjat 24.5.-30.8.1957 väliseltä ajalta.

Malmivuori: Leipomolakkoon nähden on otettava huomioon, että se on kilpailukysymys. Jos palkat meikäläisissä leipomoissa nostetaan korkeammiksi kuin muissa, menetämme kilpailukykymme. Minusta ei voida enempää tehdä, kuin mitä täällä on tehty. Leipomoissa 2/3 henkilökunnasta haluaisi tehdä työtä käsittäen tilanteen sellaiseksi, ettei ole syytä mennä vastimaan palkankorotuksia. Jos 1/3 pyrkii pakottamaan muut lakkoon, siitä on kansanvaltaisuus hyvin kaukana. Asiakaspiiri saattaa vähentyä, mutta muuta ei voida tehdä kuin

nyt jo on tehty.

Heiaimo: Koska Tainio otti esille Elannon teurastamon asian, lienee syytä mainita siitä muutama sana. Kun neuvottelut tämän alan sopimuksesta aloitettiin, Elintarviketyöläisten Liitto esitti kaksi vaihtoehtoa: joko palkankorotus tai se sopimus, joka on voimassa kaupungin kunnallisissa teurastamoissa. Viimeksi mainittu on ollut Osuusliike Elannossa jo kauan käytännössä ja se on urakkatyötä, jossa hyvillä miehillä on hyvät tulot. Tällaiseen sopimukseen ei kuitenkaan haluttu mennä koko osuuskauppaliikkeen puolesta, vaan muiden kuin Elannon osalta hyväksyttiin 5.5 %:n ansiotason nousu. Pidettiin tarpeellisena huomauttaa pöytäkirjassa, ettei tämä koske Elantoa, koska siellä on toisenlainen tapa vallalla. Liiton edustajalla ei ollut tähän mitään sanottavaa, koska se täytti aikaisemman vaihtoehdon. Kun pöytäkirjat sitten tuli esille liittotoimikunnassa, sitä ei hyväksytty, vaan vaadittiin, että Elantoa koskeva kohta on jätettävä pois. Huomautimme heille ristiriidasta, että joudumme maksamaan palkankorotuksen nyt ja sitten uudelleen, kun Helsingin kaupungin kohdalla palkkoja korotetaan. Tähän liiton taholta esitettiin, että Elannosta ei pöytäkirjassa mainittaisi mitään, vaan sovittaisiin työntekijöiden kanssa siitä, että he eivät vaadi toista palkankorotusta. Tämä oli mielestämme salakähmäistä, eikä siihen suostuttu. Siksi sopimus on edelleen avoinna.

Leipomojen kohdalla sopimukseen pääseminen on hankalampaa, sillä siinä on kaksi vaikeaa kohtaa, palkka ja työaikakysymys. Työntekijöiden taholta on esitetty, että työaikaa lyhennettäisiin 4 kuukauden aikana määräämällä se 45 tunniksi siten, että lauantaina työskenneltäisiin 7 tunnin asemasta 5 tuntia. Työriitojen sovittelija teki välitysehdotuksen, jonka mukaan työaika olisi 46 tuntia kesällä, mutta lyhennys tapahtuisi jonakin muuna työnantajan määräämänä päivänä. Tämä hyväksyttiin työnantajien taholta, vaikka 6 tunnin työpäivä keskellä viikkoakin häiritsee työntekoa eikä työntekijä anna sille samaa arvoa kuin lyhyemmälle lauantaipäivälle. Näin ollen tällainen työviikon lyhentäminen olisi syytä jättää kokonaan pois laskuista. Tämä hyväksyttiin kuitenkin työnantajien puolelta siksi, että sovittelijan esitys oli kokonaisuudessaan joko hyväksyttävä tai hylättävä. Leipomoalan työntekijät ovat yleensä puolustaneet vaatimustaan sillä, että kaikilla aloilla on päästy lyhyempään työviikkoon. Täytyy kuitenkin muistaa, että on aloja, joilla työaikaa ei voida lyhentää yhtä helposti kuin toisilla. Sellainen on leipomo, jossa tuotteiden on tultava kauppaan tuoreina ja lauantaina myydään kahden päivän leipä. Se merkitsee sitä, että nyt jo on 7 tunnin aikana tuotettava enemmän leipää lauantaisin kuin muina päivinä 8 tunnin aikana. Suurissa leipomoissa on jäähdytystilat, joihin voidaan tehdä leipää valmiiksi edellisinä päivinä. Osuusliike Elannossa esim. valmistetaan jo torstaina lauantaina myytävää leipää. Jos työaika lyhenee, ei lauantaina saada tarpeeksi leipää eikä ehditä tehdä alustavia töitä seuraavaa päivää varten, niin että maanantaina leivän valmistuminen

viivästyy 1.5 - 2 tuntia. Näistä seikoista saatiin selviä kokemuksia niinä lauantaina, jolloin työ kokeilumielessä lopetettiin klo 12. Normaalisti leipomotyöväki vapautuu lauantaina ensimmäiset klo 12.30 ja suurin osa klo 13.30, joten ei työpäivä leipomoissa niin pitkä ole. Myymälöissä työskennellään klo 15.30:een.

Tämä on vaikea kysymys, koska työntekijät eivät halua tunnustaa tosiasiaa, että leipomo on ala, jonka työaikaa ei voida ilman tappiota lyhentää. Osuuskauppaliike meni vuosi sitten vapaaehtoisesti lyhyempään työaikaan kaikilla niillä aloilla, joissa katsotaan näin voitavan menetellä. On kuitenkin katsottava, että osuuskauppaliike on kuluttajien palvelija, ja lyhyempään työaikaan meno leipomoalalla koskisi kipeimmin Elantoa, koska olemme muutenkin vaikeuksissa, kun emme tahdo saada riittävän paljon ja ajoissa leipää myymälöihin. Mitä enemmän meiltä työntekijöiden taholta kiristetään, sitä suuremmat mahdollisuudet pikkuleipomoilla on vallata meiltä markkinoita.

Palkkaneuvotteluissa on lähdetty siitä, että kumpikin puoli on valmis hyväksymään yleisesti käytäntöön otetut palkat. Liha-alalla on tapahtunut 5.5 %:n nousu ja tällä pohjalla olisi helppoa luoda sopimus. Toiseksi on katsottu leipureiden olevan kuopassa ja tahdottu saada korjaus aikaan. Leipureiden palkat ovat kehittyneet heikonlaisesti, koska valtiovalta on tahtonut pitää leivän hinnan alhaisena. Voidaan todeta, että ennen kuin makkara-alalla tehtiin sopimus, oli vapauduttu hintasäännöstelystä, niin että työnantajat eivät joutuneet itse kärsimään hinnankorotusta. Leivän hinta on edelleen säännöstelty ja hallituksen taholta on annettu ymmärtää, ettei leivän hinnan korotusta pidetä suotavana. Kun leipomojen kannattavuus on nytkin jo heikkenemään päin, eniten ostetaan huomsti kannattavaa ruokaleipää, ei työnantajan ole helppoa mennä palkankorotuksiin.

Tilanne on osuuskauppaliikkeen osalta vaikea ja lakko näyttää olevan mätänemässä. Helsingissä ovat osittain toiminnassa muut leipomot paitsi HOK ja Elanto. Tässä tehdään vahinkoa vain osuuskauppaliikkeelle ja niille työntekijöille, jotka ovat osuuskauppaliikkeen palveluksessa. Siitä syystä pitäisi päästä ratkaisuun, joka onnistuisikin helposti, jos työntekijätaholta myönnetään, ettei leipomoalalla päästä lyhyempään lauantaipäivään ja tyydytään korotuksiin, jotka on annettu muilla aloilla.

Pesonen: Johtokunnan pöytäkirjat ja Heinimon selostus antoivat valaistusta asiassa, joka tuli otettua esille. Osuuskauppaliike on aina suhtautunut suosiollisesti ammattiyhdistysliikkeeseen ja työntekijäkuntaan. Monin paikoin ovat leipomotoimintaa hyvin pahasti häirinneet pienet leipomot, jotka työskentelevät ohi varsinaisen työaikalain sallimien rajojen ja pääsevät siten paremmin palvelemaan asiakkaita. Päätasia on, että nykyinen kiusallinen tilanne saataisiin pian selvitetyksi. Osuuskauppaliikkeellä ei kuitenkaan ole oikeutta tehdä mitä tahansa sovinnon aikaansaamiseksi.

Laakso: Johtokunnan pöytäkirjoista Tainio sai selvityksen epäilyksiinsä, ettei Työehtoliitto olisi asiaa lainkaan hallintokunnissaan käsitellyt. Liiton johtokunnan työjaosto on kokoontunut jopa päivittäin. Muutenkin johtokunnan pöytäkirjat antoivat hyvän kuvauksen siitä, mitä asian suhteenon tapahtunut samoin kuin työntekijäliiton asennoitumisesta, sen alkuperäisistä vaatimuksista ja miten niihin on vastattu. Olin havaitsevinani Tainion puheenvuorossa jonkinlaisen moitteentapaisen siitä, että Työehtoliitto on yhdessä toisten työnantajien kanssa seurannut, kuinka pitkälle näillä taholla voidaan myönnytyksissä mennä. Kun on kysymyksessä näin vaikea liitto, jossa on aika vahva poliittinen väritys, on suoranainen pakko osuuskauppaliikkeen ja kuluttajien edun valvomiseksi tiivistää työnantajapuolen rintama. Eräiden hallintoneuvoston ja johtokunnan jäsenten asennoituminen on hiukan omituinen. Johtokunnan jäsenet Kulo ja Roine olivat sitä mieltä, että vaatimukset olisi pitänyt osuuskauppaliikkeen puolesta sellaisenaan hyväksyä. Olisimme nyt 10 %:n korotusten tienoilla, sen sijaan että ne neuvottelujen jälkeen jäänevät 3-4 %:n tienoille. Kuinka epäjohdonmukaista tällainen politiikka ja asioiden hoidon jatkuva arvostelu on, osoittaa se Kulon viime kokouksessa esittämä mielipide, että silloin esillä olleet ehdot ainakin pitäisi hyväksyä. Missä on raja, jolloin erillisratkaisu on tehtävä? En ymmärrä, millä tavalla asioita olisi pyrittävä hoitamaan, jos koetetaan noudattaa niitä ohjeita, joita Kulo ja Roine johtokunnassa ja täällä Tainio suosittelevat. Tainio ja OTKn hallintoneuvoston jäsen Åsvik ja johtokunnan jäsen Manninen kävivät luonnani keskustelemassa leipomolakosta. Mielestäni koetin osoittaa, että menemme vaatimusten hyväksymisessä niin pitkälle kuin on mahdollista saattamatta osuusliikkeiden kannattavuuskysymystä vaaranalaiseksi. Miten vaikeata Elintarviketyöläisten Liiton kanssa on neuvotella, siitä on vuosien takaa monia esimerkkejä, mm. Osuusliike Elannon hallintokuntien pöytäkirjeissa. Heidän sopimuksiinsa ei voi luottaa, koska saattaa olla, ettei niitä seuraavana päivänä heidän taholtaan tunnusteta. Heidän oveluuttaan osoittaa, että asiamiehet yrittävät taivuttaa paikallisia osuusliikkeitä kirjallisiin sopimuksiin, joissa alkuperäiset vaatimukset olisi lakon ajaksi hyväksyttävä, jonka jälkeen niitä tarkastettaisiin. En tiedä tapausta, että lakon aikana hyväksyttyä tasoa olisi lakon jälkeen alennettu. On lähdettävä siitä, että kun sopimus tehdään, siinä myös pysytään. On todella erittäin valitettavaa, että tilanne tällä tärkeällä alalla on näin vaikea ja että työtaistelutoimenpiteiden kärki kohdistuu meikäläisen osuuskauppaliikkeen laitoksiin. Parasta, mitä voisi toivoa, olisi, että Elintarvike-työläisten Liiton johto saisi viisauden voidetta silmiinsä ja omaksuisi rehellisen ammattiyhdistysliikkeen toimintatavat, jotta heidän kanssaan voitaisiin luottamuksellisesti asioista sopia.

Kulo: Alusta lähtien olen ollut sitä mieltä, että leipomoalalla puhjennut

lakko kohdistuu erityisen raskaasti edistysmieliseen osuuskauppaliikkeeseen. Olemme sellaisessa tilanteessa, että meidän ei ole hyvä ottaa tappiota kohdallemme, vaan on koetettava siitä välittää ja luotava sellaiset perusteet, joiden varassa sopimukseen voitaisiin kohtuullisin ehdoin päästä. Minusta on tuntunut koko ajan, ettei pääjohtajan enempää kuin Työehtoliitonkaan taholta ole osoitettu harrastusta tätä asiaa kohtaan. Olisi pitänyt tehdä edes tarjous. Esitimme, ettei 1 200 - 2 600 markan kuukautinen palkankorotus kovin suuri ole, siltä pohjalta voitaisiin käydä neuvottelemaan. Nyt on näistäkin vaatimuksista tingitty, koska on pyritty pääsemään sovintoon. Nyt luulisi löytyvän edellytyksiä sovittelun, jos siihen halutaan mennä. Heinimon lausunto osoitti, että edellytyksiä löytyisi, koska leipureiden palkat eivät ole korkeat. Luulen, että leipureiden nujertaminen ei olisi hyväksi osuuskauppaliikkeelle. Osuuskauppaliikkeen pitäisi katsoa myös kuluttajaväestön kulutuskykyisyyttä. Vaikka leivän hintaa on pyrittykin pitämään alhaisena, täytyy huolehtia siitä, että leipurit saavat kohtuullisen korvauksen työstään, se on kaikkien kuluttajien edun mukaista. Odotan, että Työehtoliitto hoitaa asioita paremmin kuin tähän saakka ja tekee tarjouksen, jolloin asiasta on mahdollisuus keskustella. Osuusliikkeille tämä tilanne on niin epäedullinen, että siitä on mahdollisimman pian päästävä eroon.

Kiiskinen: Yhtyn Kulon mainintaan, että nykyinen tilanne on osuuskauppaliikkeen kannalta mahdollisimman epäedullinen. Esim. Oulussa tilanne on sellainen, että muissa leipomoissa työskennellään, mutta Oulun Osuuskaupan leipomo on lakossa. Osuuskaupan myynti vähenee ja muut nauttivat tuloksista. Päivämyynnin vähennys on yhdessä myymälässä saattanut olla 20 000 mk. Tällaista lakkotilannetta jatkuu Työehtoliiton järäpäisyyden ja kylmäkiskoisuuden takia. Esitetyt vaatimukset eivät ole kohtuuttomia verrattuina SAK:n vaatimuksiin. Työehtoliiton olisi oltava lähdettävä tältä pohjalta ja löydettävä sovinnon tie heti neuvottelujen alkuvaiheessa. Tämänhetkinen tilanne olisi selvitettävä nyt aivan lähipäivinä. En tiedä, onko tehty kirjallisia erillissopimuksia, mutta suullisia on tehty. Tällainen mahdollisuus oli Oulun Osuuskaupallakin alkupäivinä, mutta se menettely kiellettiin, ja sillä tehtiin karhunpalvelus osuuskauppaliikkeelle. Tietysti täytyy kannattavuuskysymykset ottaa huomioon, mutta leipomoala on yksi niistä, jotka tuottavat siedettävän tuloksen, joten siinä on mahdollisuus hoitaa tämä asia.

Roine: Pääjohtaja Laakson lausuma tuntui siltä, että hän otti täydellisen työnantajan asenteen. Esitimme edellisessä johtokunnan kokouksessa, että olisi pyrittävä sovintoon eivätkä vaatimukset ole suuret. Tänään pidetyssä kokouksessa kävi ilmi, että leipurit ovat vielä pienentäneet vaatimuksiaan päästäkseen sovinnolliseen ratkaisuun. Pääjohtaja Laakson mainitessa, että Elintarviketyöläisten Liitto kanssa ei voida mistään sopia, kuulsi sellainen käsitys, että kun vasemmistolaiset ovat johdossa, se on paha pulma. Liitto on kuitenkin näissä kysymyksissä pyrkinyt olemaan sovinnollinen ja suostunut eräiden liikkeiden kanssa suullisiin sopimuksiin. Olisi pyrittävä sovinnolliseen ratkaisuun, joka on sekä työläisten että osuuskauppaliikkeen kannalta edullinen.

Sainio: On mainittu, että Elintarviketyöläisten Liiton vaatimuksiin sisältyy määrättyjä poliittisia tarkoituksia. Kuunnellessani pääjohtaja Laakson esitystä asiasta tulin siihen käsitykseen, että hänen silmissään tällä on enemmän poliittista väriä kuin liiton toiminnassa voidaan nähdä. Palkkakysymyksestä on jo useampaan otteeseen puhuttu, joten puutun vain lyhyempään työaikaan. Heinimo korosti, että leipomoalalla lyhyempi työaika vaikuttaa haitallisesti toimintaan. Mutta on muita rinnastettavia aloja, esim. panimoala, jolla on menty 45 tunnin työviikkoon. Siellä-kin tunnettiin ajatusta kohtaan ennakkoluuloja, mutta käytännössä on osoittautunut, ettei siitä ole ollut mitään haittaa. Osuusliike Elannossa on todettu, että pahin kohta lauantain leivänpuutteessa on ollut kuljetuskysymys. Leipomoalan lyhyempää työviikkoa kohtaan tunnetaan nähtävästi vain liian suurta ennakkoluuloa. Elintarviketyöläisten Liiton kanssa olisi mitä nopeimmin päästävä sopimukseen sen esittämien vaatimusten mukaisesti. Se on osuuskauppaliikkeemmekin edun mukaista.

Tainio: Sen jälkeen kun kävimme pääjohtaja Laakson luona, minulla on kaksi kertaa ollut kosketus liiton johtoon. On käynyt selville, että liiton taholta jo alun perin oltiin hyvinkin myöntyväisiä. Lakon alkua lykättiin kaksi viikkoa, jotta neuvottelut saataisiin käyntiin. Teurastamoneuvotteluista Elannon neuvottelijat lähtivät pois. Elintarviketyöläisten Liitollekin olisi edullista päästä mitä pikimmin tästä tilanteesta, sillä neuvottelujen pitkistyessä ne mutkistuvat, mutta liiton johto ei ole vapaa tekemään kaikkia ratkaisuja, vaan on riippuvainen jäsenistöstään. Jos aiotaan saada aikaan ratkaisu, pitäisi olla enemmän luottamusta toisiinsa.

Laakso: On huomautettu SAK:n alkuperäisistä ns. täyden kompensation vaatimuksista ja siitä, että Elintarviketyöläisten Liiton ensimmäiset vaatimukset noudattavat suunnilleen samaa tasoa. Se pitää kyllä paikkansa, mutta on muistettava, että kaikki suuret ammattiliitot, kuten raskas metaliteollisuus, kemiallinen puunjalostusteollisuus jne ovat tehneet sopimukset vallan toisella tasolla. Siksi on tässä vaiheessa aiheetonta vedota SAK:n alkuperäisiin vaatimuksiin. Johtokunnassa huomautettiin työntekijäin liiton toimintatavoista, että viime vuosina tuskin yhtään sopimusta on saatu aikaan sen kanssa ilman SAK:n sovitteluja. Tällä kerralla SAK:n asema on kissallinen ja ilmeistä on, ettei sen taholta ole haluttu tulla neuvotteluihin mukaan. On myös huomattava, ettemme me yksinomaan neuvottele, vaan asian avain on säännöllisesti työriitojen sovittelijalla, joka on pari kertaa joutunut tähänkin lakkoasiaan puuttumaan ja jonka hallussa on liiton

viimeksi tekemä tarjous. On ootoa, että tällä kerran toisensa jälkeen tehdään syytöksiä Työehtoliittoa vastaan. Pyydän vakuuttaa hallintoneuvostolle, että Työehtoliiton taholta tehdään kaikki mitä tehtävissä on asian ratkaisemiseksi niin nopeasti kuin suinkin, mutta vastapuolen kanssa on erittäin vaikea päästä sopimukseen.

Keskustelu päätettiin merkitä pöytäkirjaan.

12. §

Merkkipäivä

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti, että hallintoneuvoston jäsen, kunnallisneuvos J.E. Malmivuori oli täyttänyt 70 vuotta 22.8. ja esitti hänelle KKn ja sen hallintoelinten onnittelut ja kiitokset sekä ojensi hänelle merkkipäivän johdosta laaditun adressin. Malmivuori kiitti saamastaan tilaisuudesta huomionosoituksesta.

Vakuudeksi:

Väinö Tanner

Yllä olevan pöytäkirjan olemme tänään tarkastaneet ja todenneet sen oikein laaditukai.

Helsingissä joulukuun 3. päivänä 1957

G. Salmenoja Eero Sainio

Pöytäkirja KKn HALLINTONEUVOSTON kokouksesta joulukuun 9. päivänä 1957 hallintoneuvoston huoneistossa Helsingissä.

Suoritetussa nimenhuudossa todettiin läsnäoleviksi seuraavat hallintoneuvoston jäsenet: Väinö Tanner puheenjohtajana, K.A. Fagerholm, Johannes Alanne, Eino Tainio, Eero Sainio, J. K. Wirtanen, Eino Kantanen, J.E. Malmivuori, Alpo Pesonen, Aimo Antia, Reino Kiiskinen, Yrjö Tossava, Arvi Sinipaasi, Ville Sievinen, J.V. Lötjönen, Matti Roiha, Evert Vakkari, Toivo Saarinen, Eino Pendolin, Pietari Salmenoja ja Kaarlo Halme eli 21 hallintoneuvoston jäsentä.

Läsnä olivat myös KKn johtokunnan jäsenet Jalmari Laakso, Paavo Heinimo, K.L. Kulo, Elli Nurminen, Eino Roine, B.J. Salminen, F. Sundqvist, Sulo Suortti ja Uuno Takki sekä KKn toimihenkilöt Jorma Jalava sihteerinä, Veikko Kuoppala, T.Hj. Långström ja Martti Larni.

Pikakirjoittajana oli Raili Roine.

1. §

Kokouksen avaus ja laillisuuden toteaminen

Hallintoneuvoston puheenjohtaja Väinö Tanner totesi, että kokouskutsu oli lähetetty hallintoneuvoston jäsenille KKn sääntöjen 22. §:n 2. kohdan mukaisesti kirjatussa kirjeessä lokakuun 18. päivänä 1957 eli vähintään säädetyt 7 päivää ennen kokousta sekä että sääntöjen 22. §:n 2. kohdan mukainen riittävä määrä jäseniä oli saapunut kokoukseen (liite 1).

Puheenjohtaja näin ollen totesi, että kokous oli sääntöjen mukaisessa järjestyksessä kutsuttu koolle ja laillinen päättämään esityslistalla olevista asioista.

2. §

Välitilintarkastuskertomus

Laakso esitti tilintarkastajien antaman kertomuksen lokakuun 14.-16. päivänä pidetystä välitilintarkastuksesta (liite 2).

Kertomus päätettiin keskustelutta yksimielisesti merkitä kuulluksi.

3. §

Johtokunnan jäsenten palkkiot vuodeksi 1958

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti, että johtokunnan jäsenten vuosipalkkio on 50 000 markkaa sekä kokouspalkkio 2 500 markkaa. Esitetään, että palkkiot ensi vuonna pidettäisiin ennallaan.

Hallintoneuvosto päätti keskustelutta yksimielisesti pitää palkkiot ennallaan.

4. §

Johtokunnan jäsenten vaali vuodeksi 1958

Puheenjohtaja Tanner ilmoitti, että KKn sääntöjen 25. §:n mukaan keskusliiton hallituksena on johtokunta, johon kuuluu pääjohtaja ja toinen johtaja itsenäisesti sekä 7 hallintoneuvoston varsinaisessa kokouksessa vuodeksi kerrallaan valittavaa jäsentä. Näin ollen on siis johtokuntaan tässä kokouksessa valittava 7 jäsentä. Nykyisin ovat johtokunnassa valittuina jäseninä Paavo Heinimo, K.L. Kulo, Elli Nurminen, Eino Roine, B.J. Salminen, F. Sundqvist ja Uuno Takki.

Hallintoneuvosto päätti keskustelutta yksimielisesti valita entiset jäsenet johtokuntaan vuodeksi 1958 (liite 3).

5. §

Asuntoneuvoston jäsenten palkkiot vuodeksi 1958

Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että asuntoneuvoston jäsenten palkkiot ensi vuonna pidettäisiin ennallaan, joten ne olisivat osuuskauppaliikkeen ulkopuolelta oleville jäsenille 3 500 markkaa kokoukselta ja osuuskauppaliikkeen piiristä valituille 2 500 markkaa kokoukselta.

Hallintoneuvosto päätti keskustelutta yksimielisesti vahvistaa palkkiot entisen suuruisiksi.

6. §

Asuntoneuvoston jäsenten vaali vuodeksi 1958

Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että asuntoneuvostoon valittaisiin vuodeksi 1958 pääjohtaja Jalmari Laakso puheenjohtajaksi, johtaja T.Hj. Längström varapuheenjohtajaksi sekä jäseniksi pääjohtaja Teuvo Aura, kauppaneuvos Kaarlo Halme, toimitusjohtaja Paavo Heinimo, huoltopäällikkö K.L. Kulo, dipl.ins. Unto Linnamäki, dipl.ins. Alarik Mettälä, kansanedustaja Elli Nurminen, varatuomari Väinö Pitkänen, konsaasentaja Eero Sainio, toimitusjohtaja E.A. Stor-Rank, arkkitehti Esko Suhonen, varatuomari Arvo Tirinen ja toimitusjohtaja Aarne Välimäki (liite 4).

Hallintoneuvosto päätti keskustelutta yksimielisesti valita ehdotetut henkilöt asuntoneuvostoon vuodeksi 1958.

7. §

KKn NM-toimikunnan jäsenten palkkiot vuodeksi 1958

Jalava ilmoitti johtokunnan ehdottavan, että KKn NM-toimikunnan jäsenten palkkiot ensi vuonna pidettäisiin ennallaan siten, että puheenjohtajan kuukausipalkkio on 6 000 markkaa sekä puheenjohtajan ja jäsenten kokouspalkkiot 2 500 markkaa.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti keskustelutta vahvistaa palkkiot ehdotuksen mukaisiksi.

8. §

KKn NM-toimikunnan jäsenten vaali vuodeksi 1958

Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että KKn NM-toimikuntaan valittaisiin edelleen puheenjohtajaksi kansanedustaja Eli Nurminen, jäseniksi rouva Annikki Kankainen Tampereelta ja OTKn edustajana neiti Sylvi Koski. NM-toimikunnan sääntöjen mukaan siihen kuuluvat itsestään tehtävänsä puolesta jäseninä KKn pääjohtaja ja valistusosaston päällikkö. Johtokunta ehdottaa, että pääjohtajan varamieheksi nimitettäisiin johtaja Sulo Suortti. Edelleen johtokunta ehdottaa, että havainnoitsijoiksi nimitettäisiin kansanedustaja Judit Nederström-Lunden Turusta ja rouva Liisa Mustonen Osuusliike Elannosta (liite 5).

Hallintoneuvosto päätti keskustelutta yksimielisesti valita ehdotetut henkilöt KKn NM-toimikuntaan.

9. §

Osuuskauppaliittojen kokoukset vuonna 1958

Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että osuuskauppaliittojen kokoukset pidettäisiin ensi keväänä hallintoneuvoston jäsenille jaetun ohjelman mukaisesti seuraavasti (liite 6):

Uudenmaan osuuskauppaliitto	Helsinki	2. 3. 1958
Hämeen-Satakunnan osuuskauppaliitto	Tampere	9. 3. 1958
Varsinais-Suomen osuuskauppaliitto	Turku	9. 3. 1958
Etelä-Pohjanmaan osuuskauppaliitto	Vaasa	16. 3. 1958
Pohjolan osuuskauppaliitto	Rovaniemi	16. 3. 1958
Keski-Suomen osuuskauppaliitto	Jyväskylä	23. 3. 1958
Savo-Karjalan osuuskauppaliitto	Savonlinna	23. 3. 1958
Kymen osuuskauppaliitto	Mäntyharju	23. 3. 1958

Hallintoneuvosto hyväksyi ehdotuksen keskustelutta yksimielisesti.

10. §

Osuuskauppaliittojen edustajamäärä KKn hallintoneuvostossa

Jalava ilmoitti, että KKssa on noudatettu käytäntöä, että osuuskauppaliittojen edustuksen jakaantuminen KKn hallintoneuvostossa tarkistetaan joka kuudes vuosi. Viimeksi tarkistus suoritettiin vuonna 1952, joten se on tehtävä ensi vuoden edustajakokouksessa suoritettavan vaalin yhteydessä. Johtokunta on päättänyt, että hallintoneuvostolle jo nyt esitetään alustavasti laskelma paikkojen jakaantumisesta. KKn sääntöjen mukaan tämä jako suoritetaan kuhunkin osuuskauppaliittoon kuuluvien osuusliikkeiden yhteisen jäsenmäärän perusteella. Hallintoneuvoston jäsenille on jaettu moniste (liite 6), josta ilmenee osuusliikkeiden jäsenmäärä 31.12.1951 sekä 30.9.1957. Edelleen siitä ilmenee jäsenmäärien suhteellinen jakaantuminen ja kuinka monta edustajapaikkaa ne vastaavat. Paikkojen jako on suoritettu vain prosentuaalisessa suhteessa jaettavien paikkojen kokonaismäärästä 20:sta. Nyt esillä olevan laskelman perusteella näyttää siltä, että hallintoneuvoston paikkojen jakaantumisessa ei tule muutosta tapahtumaan. Lopullisesti paikkojen jakaantuminen on vahvistettava vasta helmikuussa pidettävässä hallintoneuvoston kokouksessa, jolloin vuoden vaihteen jäsenmäärät ovat tiedossa. Asia siis halutaan saattaa nyt hallintoneuvoston tietoon.

Hallintoneuvosto päätti keskustelutta yksimielisesti merkitä selostuksen kuulluksi.

11. §

KKn tulo- ja menoarvio vuodeksi 1958

Pääjohtaja Laakso esitteli KKn tulo- ja menoarvion vuodeksi 1958 (liite 7) lausuen mm. seuraavaa:

Tulo- ja menoarvio noudattaa samoja periaatteita kuin useina aikaisempinakin vuosina käsittäen valistus-, neuvonta- ja kasvatustyön sekä talouspolitiikasta aiheutuneet kustannukset. On syytä mainita, että viime vuonna hyväksytty tulo- ja menoarvio on toteutunut kuluvana vuonna jokseenkin tarkalleen sellaisena kuin ennakolta päätettiin. Vuoden 1957 arvio perustuu 10 kuukauden todellisiin lukuihin ja kahden jäljellä olevan kuukauden todennäköisiin lukuihin. Se on haluttu ottaa mukaan vertailukohdaksi.

Tuloissa ja menoissa ei ole tapahtunut mullistavia muutoksia, mutta kuitenkin erinäisiä kustannusten nousuja. Palkkamenoissa on otettu huomioon se mahdollisuus, että ne kohoavat ensi vuoden aikana jopa 10 %. Mikäli näin suuriin korotuksiin ei jouduttaisi, se merkitsisi säästöjä kustannuksissa. Indeksiehtoisten lainojen indeksikorotuksia ei ole otettu huomioon korkomenoina, vaikkakin ne todennäköisesti joudutaan suorittamaan ensi vuoden aikana. Tällöin voidaan päättää menettelytavasta, käsitelläänkö ne korkokustannuksina vai onko niiden määrillä korotettava asianomaisia omaisuus- ja velkaeriä. Ryhmässä 6 esiintyy huomattava

hyppäys tämän vuoden kohdalla; menoerän suuruus on aikaisemmin ollut n. 400 000 mk, nyt se oli 4.7 mmk. Tämä johtuu osuustoimintainstituutin perustamis- ja ylläpitokustannuksista, ja nousu on tilapäinen. Ensi vuonna tämän ryhmän kulut on arvioitu 300 000 markaksi.

Sivulla 4 mainitaan vuosimaksutulot, ja niissä OTKn osuus on sama kuin osuusliikkeidenkin eli 29 370 000 mk. Tämän lisäksi OTK suorittaa muissakin muodoissa kannatusmaksuja KKlle. On sovittu, että neuvontatoiminnasta, liikkeenhoidonharjoittelija- ja maatalouslinjan, edustus- ja ulkomaanmatkoista aiheutuvista kuluista OTK suorittaa kaikkiaan 23 080 000 mk. OTKn panos on siis kaikkiaan n. 52.5 mmk. Tämä tuki, jonka kaupallinen järjestö on useina vuosina keskusliitolle antanut, on ollut jatkuvaa, mutta siitä ei ole koskaan aikaisemmin mainittu, joten pidin kohtuullisena sen esille vetämisen tässä yhteydessä. Yhteensä kannatusmaksut peittävät yli 148 mmk:n kuluista n. 86 mmk, joten erotus yli 62 mmk jää KKn liiketoiminnan avulla peitettäväksi. KKn taloudelliset osastot, tuotantolaitokset ja kaupallinen osasto, ovat toimineet normaalilla tavalla. Huomattavin tuotannon supistus n. 20 % on todettavissa metalliteostehtaalla, jonka tulos on tuntuvasti heikompi kuin viime vuonna, mutta ei silti tappiollinen.

Hallintoneuvosto hyväksyi keskustelutta yksimielisesti KKn tulo- ja menoarvion vuodeksi 1958.

12. §

Eläkkeellä olevien eläkkeiden tarkistus

Johtaja Suortti ilmoitti johtokunnan yksimielisesti esittävän, että eläkkeellä olevien KKn sekä osuusliikkeiden toimihenkilöiden eläkkeitä tarkistettaisiin elinkustannuksissa tapahtuneiden muutosten johdosta lausuen mm. seuraavaa:

Hallintoneuvoston jäsenille on jaettu moniste (liite 8), joka koskee vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeellä oleville toimihenkilöille maksettavien eläkkeiden tarkistusta. Edellinen tarkistus suoritettiin viime vuoden syksyllä ja ulotettiin koskemaan aikaa 1.4.1956 lähtien. Tällöin myös vähimmäiseläkkeiden määrää korotettiin huomattavasti, koska ne olivat jääneet melko alhaisiksi. Kun elinkustannukset tämänkin vuoden aikana ovat kohonneet ja nousun johdosta on myös palkkoja yleisesti korotettu, on katsottu aiheelliseksi tarkistaa eläkeläisten eläkeetuja, koska ne ovat niukat. Johtokunta on yksimielisesti päätynyt esittämään hallintoneuvostolle, että toimihenkilöille ja työntekijöille maksettavia eläkkeitä korotettaisiin tammikuun 1. päivästä 1958 lähtien 10 %. Tässä on ennakoitu tulevia palkankorotuksia, jotta eläkkeitä ei heti tarvitsisi uudelleen käsitellä. Vähimmäiseläkkeet esitetään korotettaviksi myös 10 %. Lisäksi esitetään, että korotukset otettaisiin käytäntöön KKssa ja että hallintoneuvosto suosittelisi samanlaista käytäntöä muissa keskusjärjestöissä ja osuusliikkeissä. Jos yksityistapauksessa eläke on sidottu johonkin indeksiin, ei tarkistusta tietenkään tarvita.

Pendolin huomautti, että viime kerralla eläkkeitä nostettaessa KK lähetti osuusliikkeille kirjelmän, jossa kehotettiin tarkistamaan eläkkeet ja niiden suhde kansaneläkkeeseen. Korotetaanko eläkkeet nyt ilman muuta vai onko vastaava tarkistus nytkin suoritettava?

Suortti: Sama ohje pitää edelleenkin paikkansa. Yksityisessä liikemaailmassa maksetaan minimieläkkeenä miehille 4 500 mk/kk ja naisille 4 000 mk/kk, koska kansaneläkelaitos suorittaa muuten vain osan eläkkeestä.

Hallintoneuvosto hyväksyi yksimielisesti johtokunnan esityksen.

Puheenjohtaja Tanner huomautti, että tässä yhteydessä olisi syytä uudelleen ottaa esille hallintoneuvoston päätös, jonka mukaan eläkevakuutuskysymystä olisi tarkasteltava ensi edustajakokouksessa. Johtokunta on asiaa tutkittuaan päätynyt toiselle kannalle.

Suortti: Niin kuin hallintoneuvoston jäsenet hyvin muistavat, hallintoneuvosto katsoi, että kysymys eläkevakuutuksen perusteista kaipaisi tarkistusta. Sittemmin on yleistaloudellisessa kehityksessä tapahtunut muutoksia, jotka ovat antaneet aihetta käsitellä kysymystä uudelleen. Tiedämme, että eläkevakuutuksen tarkistus edellyttää vakaata rahanarvoa. Perusteisiin kajoaminen silloin, kun rahanarvo horjuu, on vaikeata. Devalvaation johdosta ja muistakin syistä taloudellinen tila on vaikeutunut, osuuskauppojen taloudellinen kantokyky on heikentynyt, ja siksi ei kernaasti nyt haluttaisi tarkistuksia, jotka aiheuttavat kustannusten nousua. Kun eläkevakuutusasia otettiin esille, toivottiin, että valtion yksityisoikeudellisessa työsuhteessa olevien henkilöiden eläketurvaa tutkimaan asettama komitea olisi saanut työnsä valmiiksi, mutta näin ei ole käynyt. Komitean mietintö valmistuu luultavasti vasta ensi vuoden lopulla. Myös uusi kansaneläkelaki vaikeuttaa tämän kysymyksen ratkaisua. Sosiaaliministeriön taholta on viitattu siihen, että Tuen tarkistaessa eläkeperusteitaan olisi otettava huomioon myös uusi kuolleisuustaulukko. Ihmisten pidentynyt elinikä merkitsee eläkelaitoksen kannalta sitä, että on valmistauduttava pitempiaikaisiin eläkkeiden suorituksiin, mikä aiheuttaa lisäystä toimihenkilöiden ja osuusliikkeiden maksuihin. Tässä suhteessa eivät laskelmat ole vielä valmiit. Kaikki nämä seikat yhdessä vaikuttavat siihen, että asia olisi lykättävä toistaiseksi. Sitä on kuitenkin jatkuvasti tutkittava ja harkittava erilaisia järjestelymuotoja. Johtokunta esittää siis yksimielisesti, että kysymys eläkevakuutuksen perusteiden muuttami-

sesta ja ottamisesta esille edustajakokouksessa lykättäisiin myöhempään ajankohtaan.

Kiiskinen: Asia on kovin usein ollut osuusliikkeiden toimihenkilöiden kokouksissa esillä ja on tehty useita aloitteita asian järjestämisestä oikeudenmukaiselle pohjalle. On valitettavaa, että asia edelleen siirtyy, mutta Suortin perustelut olivat niin vakuuttavat, että minunkin mielestäni asian käsittelyä on syytä siirtää. Toivoa sopii, että se seuraavassa edustajakokouksessa tulisi lopullisesti käsiteltäväksi.

Hallintoneuvosto hyväksyi yksimielisesti johtokunnan esityksen.

13. §

Hallituksen tullilakiesitys

Jalava ilmoitti johtokunnan yksimielisesti ehdottavan, että hallintoneuvosto päättäisi antaa hallituksen tullilakiesityksen johdosta julkilausuman, jonka luonnos on monistettuna jaettu hallintoneuvoston jäsenille (liite 9). Julkilausuma on tarkoitus saattaa eduskuntaryhmien tietoon ja lehdistön kautta julkisuuteen.

Tainio ja Kiiskinen kannattivat julkilausuman antamista.

Hallintoneuvosto hyväksyi yksimielisesti julkilausuman antamisen.

14. §

Vuoden 1958 edustajakokousalustukset

Laakso esitteli johtokunnan ehdotuksen osuuskauppaliikkeen sisäistä työnjakoa koskevan alustuksen päätöslauselmaksi (liite 10).

Alanne: Luin ponsilauselmaehdotuksen eikä siinä ollut mitään uutta. Tämän hyväksi on tehty työtä jo 50 vuotta. Nuorelle väelle saattaa olla tarpeellista näitä asioita kerrata. Edustajakokouksenlaiseen suureen kokoukseen olisi kuitenkin aiheellista viedä suurempia ja tärkeämpiä taloudellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä, jotka vaikuttavat kuluttajien elämään. Tiedämme, missä ahdingossa palkannauttijat elävät, ja vaikeudet yhä kasvavat. Näitä kysymyksiä olisi hyvä käsitellä joko tässä yhteydessä tai uutena alustuksena. Olisi tutkittava, olisiko osuuskauppaliikkeen yläpäässä mahdollisuuksia keskitetympään toimintaan, koska se on laajentunut vähän liiaksi.

Kiiskinen: Tässä alustuksessa ei nykyiselle osuuskauppapolvelle ole mitään uutta. Koska kysymyksessä on osuuskauppaliikkeen sisäinen työnjako, olisi ollut aiheellista yksityiskohtaisemmin tutkia, olisiko mahdollisuuksia uuteen organisoimiseen. Edustajakokous voisi velvoittaa hallintoneuvoston tekemään tällaisen tutkimuksen.

Tainion mielestä olisi organisaatiota tutkittava siltä pohjalta, että mahdollisesti sitä muuttamalla voitaisiin vapautua määrätyistä kustannuseristä, jotka joudutaan nyt suorittamaan valtiolle.

Laakso: Osuuskauppaliikkeen sisäisen työnjaon ohella tarkasteltiin viime hallintoneuvoston kokouksessa kolmea muuta alustusta: eläkekysymystä, maatalouden aseman tarkastelua ja nykyhetken kriisitilannetta. Päätös tehtiin eläkekysymyksestä, mutta kuten täällä on esitetty, tämä aihe putosi pois. Hallintoneuvosto antoi myös tehtäväksi organisaatiokysymyksen valmistelemisen tätä kokousta varten. Johtokunta on pari kertaa käsitellyt asiaa, asettanut alustukselle kirjoittajan sekä pienen toimikunnan, jonka tehtävänä on tarkastaa alustuksen laatijan työ. Tämän tuloksena on monistettu päätöslauselmaluonnos, joka tavalliseen tapaan tulee ensin, vaikka perustelut ovat tuntemattomat. Alustuksen tarkoituksena on juuri tarkastaa niitä mahdollisia heikkoja kohtia, joita organisaatiossamme kenties on olemassa ja tulosten perusteella päätyä suoritettaviin toimenpiteisiin. Pyrkimyksenä on saada aikaan kustannusten säästöä ja selventää tilannetta erityisesti niihin epäilyihin nähden, joita on olemassa osuuskauppaliikkeen ylärakenteiden liiallisesta painosta.

Tanner huomautti, että päätöslauselmaluonnokseen sisältyvät ne ajatukset, joita Tainio ja Kiiskinen esittivät.

Laakso mainitsi, että koska alustus käsittelee osuuskauppaliikkeen sisäisiä asioita, ei sitä tulla painamaan, vaan sitä jaetaan yksityisesti edustajille samalla tavoin kuin viime vuonna.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti, että alustus osuuskauppaliikkeen sisäisestä työnjaosta viedään edustajakokoukseen ja että sitä valmistellaan edelleen.

15. §

Johtokunnan pöytäkirjoja

Jalava luki johtokunnan pöytäkirjat ajalta 30.9.-9.12.1957 ja ne pää-

tettiin keskustelutta yksimielisesti merkitä kuulluiksi.

Vakuudeksi:

Väinö Tanner

Hanna Salon

Yllä olevan pöytäkirjan olemme tänään tarkastaneet ja todenneet sen oikein laadituksi.

Helsingissä helmikuun päivänä 1958

T. Salmenoja Eero Sainio

L I I T T E E T

toukokuun 25.-26. päivänä pidetyn KKn 41. edustajakokouksen

pöytäkirjaan

KULUTUSOSUUSKUNTIEN

KULUTUSOSUUSKUNTIEN
KESKUSLIITTO

HALLINNON PÖYTÄKIRJAT
V 1958 - 1958
1956 - 1957

RULLA 40

FOTO
OY REKOLID AB